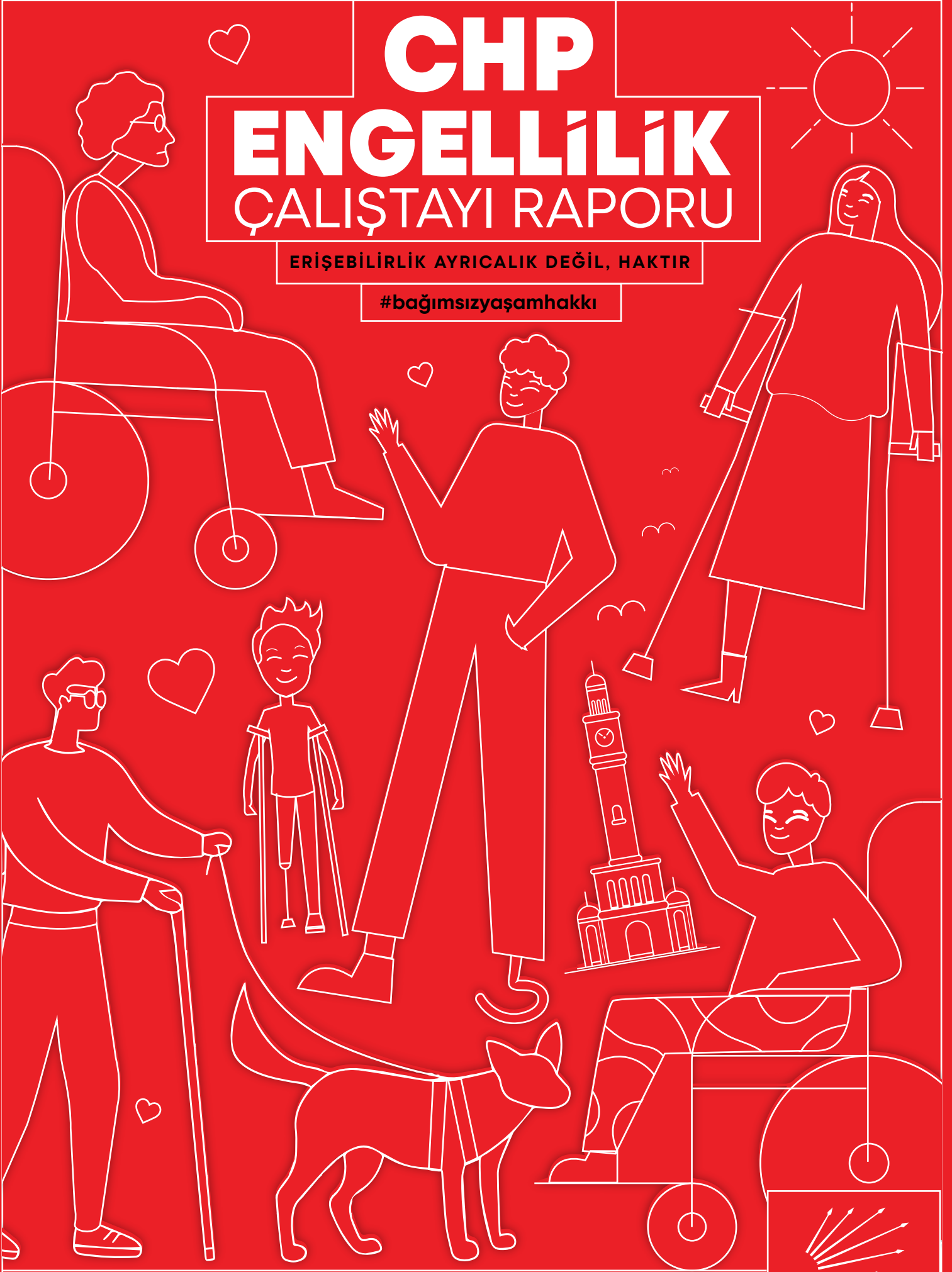

CHP

ENGELLİLİK ÇALIŞTAYI RAPORU

ERİŞEBİLİRLİK AYRICALIK DEĞİL, HAKTIR

#bağımsızışamhakkı

31 OCAK - 2 ŞUBAT 2025
AHMED ADNAN SAYGUN SANAT MERKEZİ / İZMİR

CHP

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

ENGELLİLİK

ÇALIŞTAYI

RAPORU

31 Ocak - 2 Şubat 2025

İZMİR

AHMED ADNAN SAYGUN
SANAT MERKEZİ

YAYINA KATKI SUNANLAR

Emine AKTAŞ
Burcu CANSU
Tutku ÇETİN
Dr. Ahmet Soner EMRE
Zarife KALINDAMAR
Serpil Kürüm
Prof. Dr. Pınar OKYAY
Banu ONAN ERDAL
Gülçin ŞERMETİ
Dr. Cem TÜRKAY
Hakan Ömer USLU
Uzm. Dr. Ferhat YILDIZ

REDAKSİYON

Gülçin ŞERMETİ

GRAFİK TASARIM

Hüseyin ARTUK

Cumhuriyet Halk Partisi Yayınları
1.Baskı, Ankara, Mart 2025
BASKI VE CİLT: ISBN.....

Bu kitabın tüm hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin gerek görsel malzeme Cumhuriyet Halk Partisi'nden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Cumhuriyet Halk Partisi Adres:
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezi, Anadolu Bulvarı No:12 Söğütözü, Ankara
Telefon: +90 (312) 207 40 00
Faks: +90 (312) 207 40 39

“ Birçok güçlükler ve engeller karşısında bulunduğumuzu biliyoruz. Bunların hepsini inceleme ile gayret ve iman ile ve millet aşkının sarsılmaz kuvvetiyle birer birer çözüp sonuçlandıracağız. O millet aşkı ki her şeye rağmen içimizde sönmez bir kuvvet, dayanıklılık ve ateş kaynağıdır. ”

GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

Önsöz	1
Açılış Konuşmaları	2
Çalıştayın Birinci Günü	8
Çalıştayın İkinci Günü	15
Çalıştayın Üçüncü Günü/Basın Açıklaması	24
Engellilik Çalıştayı Sonuç Raporu	25
Engellilik Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	36
Ekler	40

Partimiz, engelli bireylere yönelik olarak bugüne kadar yapılmış en kapsamlı çalıştaylardan birini İzmir'de gerçekleştirdi. Bir itirazı söze dönüştürmek amacıyla çalıştayın adı, "Engellilik Çalıştayı" olarak belirlendi. Çünkü engelli değil engellenen bireyler vardır. Bu nedenle öncelikle önyargıları yıkmalı, hak temelli bakış açısını benimseyerek önümüzdeki tüm engelleri hep birlikte ortadan kaldırmalıyız.

Toplumun tüm bireyleri için eşit haklar ve fırsatlar sunmak, yalnızca bir gereklilik değil, aynı zamanda insan haklarının temelidir. Her bireyin bağımsız yaşam hakkı vardır. Engellilik, bireylerin özgür ve bağımsız bir yaşam sürebilmesi için aşılması gereken bir engeldir.

Çalıştayımızdan çıkan ortak akıl ile engelli yurttaşlarımızı hayatın içine katacak parti politikalarımızı daha da geliştireceğiz. Engelli bireylerin yaşadığı haksızlıkları ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak, onların her alanda eşit haklara sahip olmalarını sağlamak için güçlü bir Parti Programını hep birlikte hazırlayacağız. Çalıştaydan elde ettiğimiz veriler, öneriler ve katkılar, sadece bugünü değil, geleceğimizi şekillendirecek, engelli hakları konusunda toplumsal dönüşümün yol haritasını çizecektir.

Engellilerin sorunları sadece onların ve ailelerinin değil, tüm toplumun sorunudur. Bir sorunu çözmek için önce verilerle analiz yapmak gerekir ancak bugün Türkiye'de sağlıklı verilere ulaşamamaktadır. En sonucusu üç yıl önce açıklanan resmi verilere göre; 5 milyon 841 bin engelli vatandaşımız bulunuyor. Oysaki bu işin uzmanlarının ve sivil toplum örgütlerinin yaptığı çalışmalara göre; bu sayının 10 milyonu aştığı görülüyor. Engellilerimiz yıllardır çözüm bekleyen ağır sorunlarla baş etmeye çalışırken, doğru veriye dahi ulaşamıyor. Bizim iktidarımızda şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımçılık esas olacaktır.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, engelli vatandaşlarımızı toplumsal hayatta güçlendirip, devletin her kademesinde söz sahibi olmalarını sağlayacağız. İktidarımızda, işe Engelli Bakanlığı kurmakla başlayacağız. Başında da engelli bir Bakan olacak. Engellilerin bağımsız bireyler olarak, yardım değil hak öznesi olduğu gerçeğini kabul ederek adımlarımızı atacağız. Engellilerin eğitime, istihdama, sağlığa ve tüm insan haklarına erişimini kolaylaştıracağız. Engelli aylıklarını insani seviyelere yükseltecek, engelli bakımını üstlenenleri sosyal güvence altına alacağız.

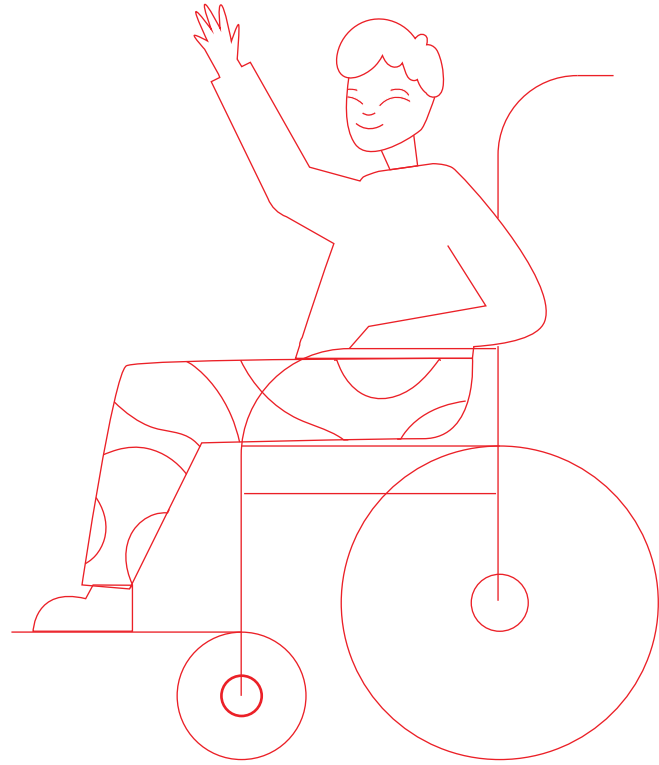
Çalıştayımızın gerçekleşmesinde katkı sunan; engelli konfederasyonlarına, derneklerine, bilim insanlarına ve kanaat önderlerine teşekkür ediyorum. Engelli bireylerle dayanışma içinde omuz omuza çalışmaya devam edeceğiz. Tüm engelli bireylere sözümüzdür.

AÇILIŞ

KONUŞMALAR

CHP Aile ve Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı, 31 Ocak – 2 Şubat 2025 tarihleri arasında CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in de katılımlarıyla bir Engellilik Çalıştayı düzenledi.

İzmir'de gerçekleşen ve **“Bağımsız Yaşam Hakkı”** sloganıyla üç gün süren Engellilik Çalıştayı'na, engelli hakları alanında faaliyet gösteren konfederasyon, federasyon ve derneklerin yöneticileri katıldı. Ayrıca CHP Genel Başkan Yardımcıları, Parti Meclisi üyeleri, milletvekilleri, CHP'li Belediye Başkanları, CHP'nin yönettiği 14 büyükşehir ve 21 il belediyesinde engellilerden sorumlu üst düzey bürokratlar, CHP'nin 81 il örgütünde engellilerden sorumlu il başkan yardımcılarını, İzmir il ve ilçe örgütleri ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yanı sıra İzmir'in 28 ilçe belediyesinin engellilere yönelik çalışmalarını yürüten yöneticiler ile çok sayıda uzman, akademisyen ve aktivist de katılım gösterdi.

*Engellilik Çalıştayı'nın açılış konuşmasını yapan **CHP İzmir İl Başkanı Şenol Aslanoğlu**, "AKP'nin 23 yıldır olduğu gibi bundan sonra da engellilerin sorunlarını anlamasını ve çözmesini beklemiyoruz. Saray iktidarında bu dertlerin çaresi yok. Biz CHP'liler hiçbir yurttaşımızı geride bırakmayan bir düzenin olduğunu biliyoruz. Bu sorunları biz çözecek ve engelli vatandaşlarımızın ayrımcılığına bizler son vereceğiz" dedi.*

*Etkinliğe ev sahipliği yapan **İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Cemil Tugay** ise engelli bireylerin toplumsal yaşama tam ve eşit katılımını sağlamak için kapsamlı politikalar geliştirilmesi gerektiğini vurguladı. Tugay, “Önümüzdeki ilk genel seçimde iktidar olacağımıza yürekten inanıyoruz. Ülkemizde her türlü dezavantajlı durumu yaşayanlar için yol haritamızı çizmek ve hizmet etmek istiyoruz. Dünya nüfusunun yüzde 16’sı engelli bireylerden oluşmaktadır. Her üç aileden birinde bir engelli birey yaşamaktadır. Bu oranların yüksek olması politikalar geliştirilmesini zorunlu hâle getirmektedir” dedi.*

ENGELLİLİK ÇALIŞTAYI

CHP Aile ve Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Gölge Bakanı Aylın Nazlıaka, AKP iktidarının bir nevi 'ikinci sınıf' vatandaş muamelesi yaptığı engelli yurttaşlarla ilgili politikaları belirlemek için konunun paydaşları ile bir araya geldiklerini belirtti. Erişilebilirliğin ayrıcalık değil bir hak olduğunun altını çizen Nazlıaka, “Engelli birey değil, engellenen bireyler vardır. Bu nedenle çalıştayımıza Engellilik Çalıştayı adını verdik. Farklılıklarımızdan fark yaratmak ve engelli politikalarımızı daha ileriye taşımak için buradayız. Engellilik, bireylerin engelinden ziyade, toplumun engelli bireylere nasıl yaklaştığı ve onlara sunduğu olanaklarla şekillenir. Eğer ülkeyi yönetenler, engelli bireylerin haklarını göz ardı ediyorsa, pozitif ayrımcılık yapmıyorsa, o ülkede engellilik hali daha da artar ve derinleşir. Tıpkı Türkiye’de olduğu gibi... Engellilik, sadece bireysel bir durum değildir, aynı zamanda toplumsal bir meseledir.

Bizler, Cumhuriyet Halk Partisi olarak ne kadar önemli bir sorumluluğumuz olduğunu biliyor ve üzerimize düşeni yapmak için çalışıyoruz.

Katılımcılık açısından şimdiye dek görülmemiş bir temsile sahip olan bu çalıştaydan çıkacak önerilerin sıkı bir takipçisi olacağız. Partimizin tüm politika üretilen süreçlerinde bu önerilere öncelik vereceğiz. İktidara gelir gelmez bu çözümleri kararlılıkla uygulayacağız. Adaleti mumla aradığımız bugünlerde erken seçim talebimizi bir kez daha haykırıyoruz. Her derdin var bir çaresi; onun adı Cumhuriyet Halk Partisi!” diyerek sözlerini tamamladı.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

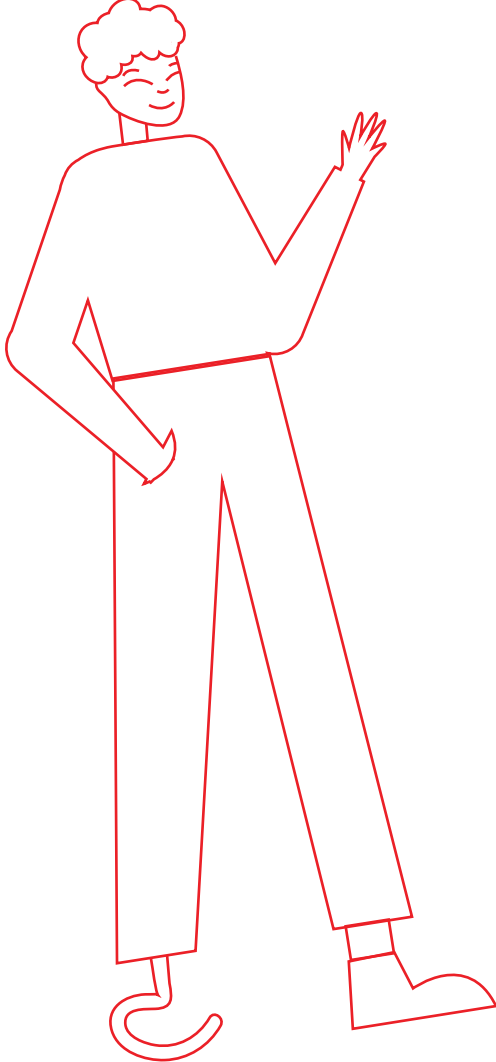
31 OCAK - 2 ŞUBAT 2023 | ÇMİB

ENGELLİLİK ÇALIŞTAYI

CHP Genel Başkanı Özgür Özel, konuşmasında şunlara değindi: "İktidar programına evrilecek olan bir program çalışmasının içindeyiz. Bütün gölge bakanlarımız, genel başkan yardımcılarımız kendi alanları ile ilgili çok kişiyle konuşup, hem 81 ilde, 973 ilçede örgütümüzün çalışmalarından yararlanıp, hem meslek örgütlerinden, sivil toplum kuruluşlarından, akademisyenlerden gelecek önerileri alıp hem de Anadolu'nun, Trakya'nın deneyimleri ile dünyadaki gelişmeleri yoğurup, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Cumhuriyet'in ikinci yüzyılındaki iktidarımızda, 100 yıl öncesinde olduğu gibi bütün imkansızlıklara, bütün zorluklara, bütün ihmal edilmişliklere, o dönem için bütün hastalıklara, bugün için bütün engellere, bütün engellemelere rağmen önümüze çok güçlü bir yol haritası koyuyorlar. İşte belki de en hassas alanlardan biri olan bu alanda, *İzmir İktisat Kongresi'nin yapıldığı şehirden, bugüne kadarki en kapsamlı Engellilik Çalıştayı'nın yapıyor olması, iktidarımızda ülkeyi yönetecek Cumhurbaşkanımıza, bakanlarımıza, yasaları çıkaracak olan parlamento grubumuza hem ödevler veren, hem hedefler koyan, hem de bu salonda bunu çoktan hak eden herkese dünyadaki gelişmiş ülkelerde nasıl yapıyorsa öyle yapılacağını, nasıl kaynak ayrılıyorsa o kaynağın nasıl bulunup kullanılacağını ve nasıl bir kararlılık gösterileceğini bu salondan başlayarak herkese anlatacağız*".

CHP Genel Başkanı Özgür Özel, CHP iktidarında Engelli Bakanlığı kurulacağını ve bakanlığın başında bir engelli bakan olacağını belirtti. Özel, "Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 100 yıl önce 'kimsesizlerin kimsesi olsun' diye kurduğu Cumhuriyetimizde, kimsenin hakkını yemeden, kimseyi geride bırakmadan bu sorunların hepsini bir yüzyıl geride bırakmış olarak, Cumhuriyet'in ikinci yüzyılına el ele, kol kola yürüyeceğiz. Hepinize bunun sözünü veriyorum" diyerek sözlerini sonlandırdı.

ÇALIŞTAY'IN BİRİNCİ GÜNÜ

Çalıştayın ilk günü, CHP'li belediyelerin engellilik alanında çalışan yöneticilerinin katılımıyla gerçekleştirilen grup çalışmaları ile başladı. Grup çalışmalarına, beş farklı masada CHP'li 14 büyükşehir, 21 il ve İzmir'in 28 ilçesinin engellilerden sorumlu belediye başkan yardımcıları ve yöneticileri katıldı.

Engelliler ile ilgili dünyada ve Türkiye'deki en iyi projeler masaya yatırıldı. Yapılan çalışmada; "iyi uygulamalar, erişilebilirlik, dijital dönüşüm, kentsel tasarım, ulaşım, eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal hizmetler" başlıkları ele alındı.

Bu grup çalışması, belediyelerin engelli bireylere yönelik projelerini, uygulamalarını değerlendirmeyi ve iyi uygulama örneklerini paylaşarak yaygınlaştırmayı hedefledi. Ayrıca SWOT analizi yapılarak, CHP'li belediyelerin güçlü yönleri, zayıf yönleri, gelişime açık tarafları, belediyelerimizi bekleyen fırsatlar ve tehditler belirlendi.

CHP'li Belediyelerin üst düzey bürokratları ile grup çalışması

1.MASA

Raportör: Pelin Yıldırım

Katılımcılar: Denizli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı Veynel Danacıoğlu, Burdur Belediyesi Başkan Yardımcısı Hülya Erarlan, Edirne Belediyesi Başkan Yardımcısı Ertuğrul Tanrıku, Giresun Belediyesi Engelli ve Çocuk Birimi Sorumlusu Emine Çetinkaya, Sinop Belediyesi Başkan Yardımcısı Aysun Özsönmez, Zonguldak Belediyesi Meclis Üyesi Figen Köroğlu, Urla Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Pınar Doğru, Yalova Belediyesi Kadın Aile Birimi'nden Ahmet Karadeniz

2.MASA

Raportörü: Uzm. Psk. Elçin Baykal Kök

Katılımcılar: Bursa Büyükşehir Belediyesi Engelli Hizmetleri Şube Müdür Vekili Yasemin Şavşatlı, Adana Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Musa Uğur, Uşak Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Meryem Gülhan, Artvin Belediyesi Sosyal Yardım Sorumlusu Tuğba Çiftçi Yalçinkaya, Bayındır Belediyesi Başkan Yardımcısı Bekir Gündoğdu, Çeşme Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Nagehan Ağırman, Çanakkale Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Gülay Aktaşçı

3.MASA

Raportör: Raşide Sar

Katılımcılar: Kütahya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Yıldırım Akgül, Kütahya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Arzu Duman, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı Selim Öztöp, İstanbul Planlama Ajansı Başkanvekili Turan Hançerli Afyonkarahisar Belediyesi Engelliler Birim Sorumlusu Hakan Erdoğan, Afyonkarahisar Belediyesi Engelliler Birimi Refakatçisi Osman Karagöz, Çiğli Belediyesi Başkan Yardımcısı Başar Özmen, Torbalı Belediyesi Başkan Yardımcısı Murat Gilgil, Torbalı Belediyesi Engelli Birimler Sorumlusu Harun Kara

4.MASA

Raportör: Aras Can Azizoğlu

Katılımcılar: Muğla Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı Ünsal Paşalı, Adıyaman Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Hasan Çokgüler, Amasya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Sertaç Çelik, Bartın Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Şükrü Dursun, Prof. Dr. İlke Evin Gencel, Bilecik Belediyesi Siyasi Başkan Yardımcısı Sabri Çobanoğlu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Avukatı Müjgan Bilgen Özen, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlar Şube Müdürlüğü Şube Müdür Vekili Çiğdem Çivreköçü, Karabağlar Belediyesi Siyasi Başkan Yardımcısı Burcu Uğantaş, Bergama Belediyesi Siyasi Başkan Yardımcısı Emel Ürper, Amasya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Sertaç Çelik

Beş farklı masada tartışmalar yürütüldü

5.MASA

Raportör: Merve Çarkıcı Kapı

Katılımcılar: Ankara Büyükşehir Belediyesi Engelliler ve Rehabilitasyon Şube Müdürü Mehmet Bağdat, Kırıkkale Belediyesi Başkan Yardımcısı Recep Sefer, Kırşehir Belediyesi Başkan Yardımcısı Nazım Köksal, Selçuk Belediyesi Başkan Yardımcısı Bilgi Keskin, Gaziantep Belediyesi Başkan Yardımcısı Irmak Yılmaz, Gaziantep Belediyesi Özel Kalem Müdürü Irmak Yılmaz, Gaziantep Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Serap Işık, Konak Belediyesi Başkan Yardımcısı Simge Eldeniz, Tire Belediyesi Başkan Yardımcısı Hüseyin Zincircioğlu, İzmir Büyükşehir Belediyesi Engelli Çalışmaları Şube Müdürü Mustafa Soyutürk.

SUNUMLAR YAPILDI

Çalıştayda beş farklı masada, derinlemesine tartışmalar gerçekleştirildi. Ardından, her masadan bir bürokrat sunum yaptı. Belediyelerimizin engelli bireylere yönelik en başarılı uygulamalarının ve projelerinin yanı sıra gelişime açık yönleri de paylaşıldı. Toplumda, kadın belediye başkanlarının engelli hakları konusunda daha duyarlı olduğuna yönelik bir kanaat olduğu belirtildi. Belediyelerimizin yöneticileri, geleceğe yönelik plan ve projelerinden de bahsetti. CHP'li belediyelerde engelli hakları konusunda farkındalığın ve duyarlılığın yüksek olduğu tespit edildi.

CHP'li belediyeler, erişilebilirlik ve sosyal yardımlar alanında büyük mesafeler kat ettiklerini belirttiler. Yerel yönetimlerimiz, vatandaşların günlük yaşamlarını kolaylaştıran, toplumsal eşitliği pekiştiren projelere imza atarak, kamu hizmetlerinde önemli bir dönüşüm gerçekleştirdiklerini vurguladılar.

Erişilebilirlikle ilgili bazı uygulamaları hayata geçirmek için bütçe sorunu yaşandığını ileten belediyeler oldu. Maddi kaynak yetersizliğinin bazı projeleri yavaşlattığı dile getirildi. Tüm zorluklara rağmen, belediyelerimizin halkın ihtiyaçlarına yönelik çözüm odaklı projeler üretmeye devam edecekleri ifade edildi. Katılımcılar, belediyeler arası daha güçlü iş birliği ve doğru kaynak yönetimi ile bu engellerin aşılabileceğini vurguladılar.

PANEL YAPILDI

Etkinlik, "Hak Temelli Engelli Politikaları" konulu panel ile devam etti.

Panele İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Cemil Tugay, CHP İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın, İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Ramazan Tezcan, CHP İzmir İl Başkanı Şenol Aslanoğlu, İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis Başkanvekili Altan İnanç, İzmir Büyükşehir Belediyesi geçmiş dönem başkanları Aziz Kocaoğlu ve Burhan Özfatura katıldı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Prof. Dr. Pınar Okyay'ın kolaylaştırıcılığını üstlendiği panelde; İstanbul Planlama Ajansı Başkanvekili Av. Turan Hançerli, Birleşmiş Milletler Kadın Platformu Gülbanu Altunok Dertli, Ege Üniversitesi'nden Prof. Dr. Hatice Şahin ve İzmir Barosu'ndan Av. Müjgan Bilgen Özen görüşlerini paylaştı.

"Hak Temelli Engelli Politikaları" konulu paneline yoğun katılım

CHP Genel Başkan Yardımcısı Aylin Nazlıoğlu açılış konuşması

Panelin açılış konuşmasını yapan Nazlıoğlu, iktidarın tasarrufu gerekçe göstererek engellilere verilen bazı hakları geri aldığını vurguladı ve "Engelli haklarından tasarruf olmaz, tasarruf yapacaksanız önce Saray'dan başlayın" dedi. Nazlıoğlu, "CHP'nin yerelde iktidar olmasının getirdiği sorumlulukla, engelli yurttaşlarımızın ve yakınlarının hayat kalitesini yükseltmek için çalışmakta kararlıyız" diyerek bu konuda örnekler verdi.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Prof. Dr. Pınar Okyay kolaylaştırıcılığını üstlendi

"Hak Temelli Engelli Politikaları" konusunda konuşma yapan **İPA Ajansı Başkan Vekili Avukat Turan Hançerli**, engellilerin beklentilerinin eşit yaşam sürmek, haklara ve olanaklara eşit şekilde erişmek olduğunu vurguladı. Ülkemizde yaşanan ekonomik ve sosyal sorunların her geçen gün derinleştiğini, emekli ve ücretli çalışanların derin bir yoksullukla karşı karşıya kaldığını, dolayısıyla ekonomik sorunlardan engellilerin de katmerli bir şekilde etkilendiğini ifade etti. Erişilebilirliğe ilişkin ilk düzenlemenin 1997 yılında İmar mevzuatında yapıldığını, 2005 yılında ise Engelliler Kanunu çıkarıldığını,

İktidarın erişilebilir bir Türkiye sözü verdiğini ancak 20 yılı aşkın sürede sorunların çözülmediğini söyledi. Hançerli, “Engelli konusunun siyaset üstü bir konu olduğunu söylemenin çözüm üretmediğini, aksine sorunun çözüm merkezinin bizzat siyaset olduğunu ama hangi siyaset sorusunun önemli olduğunu belirterek “Halktan yana, toplumdansa yana olanlar, insan haklarını önemseyenler ve onların siyasetçileri, yani sosyal demokratlar bu sorunları çözer” dedi. Toplumun yaşadığı tüm sorunların sorumlusunun yanlış siyaset ve yanlış partilerin iktidarda olması olarak tarif eden Hançerli, gerçek sorunlara gerçek çözümler üreten bir siyaset anlayışının iktidarda olması halinde her şeyin çok daha güzel olacağını ifade etti.

Turan Hançerli, Prof. Dr. Hatice Şahin, Prof. Dr. Pınar Okyay(Soldan Sağa)

Kadının Güçlenmesi için Engellilik Politikaları hakkında sunum yapan **Birleşmiş Milletler Kadın Birimi'nden Gülbanu Altunok Dertli** de Türkiye’de engelli kadınların karşılaştığı zorluklar ve bu zorlukların üstesinden gelmek için politika önerilerini aktardı. Dertli, engellilik ile ilgili Türkiye’de veri eksikliğinin altını çizdi, UN Women desteğiyle Engelli Kadın Derneği (ENG-KAD) tarafından yürütülen “Türkiye’de Engelli Kadınların Durumu, İhtiyaçları ve Öncelikleri: Hak Temelli Bir Araştırma”nın sonuçlarına değindi. Dertli konuşmasında, engelli kadınların eğitim, istihdam, sağlık hizmetlerine erişim, toplumsal katılım ve şiddetten korunma konularında yaşadığı sorunları vurguladı. Dertli konuşmasını şöyle sürdürdü: “Eğitimde fiziksel erişim zorlukları (%36), maddi imkansızlıklar (%47) ve akran zorbalığı (%36,8) gibi engeller öne çıkarken, istihdamda önyargılar (%73,4) ve uygun işlere yönlendirilme eksikliği (%52,9) dikkat çekmektedir. Sağlık hizmetlerine erişimde fiziksel engeller (%47,2) ve yardımcı cihazlara ulaşımında yaşanan zorluklar (%40) da önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Araştırmaya katılan kadınlar arasında yüzde 10’a yakın engelli kadının sağlık güvencesinin olmadığı bilgisi vardır. Kadına yönelik şiddetin engelli kadınlar arasında da yaygın olduğu (%36) ancak şiddetten korunma ve şiddeti önleme mekanizmalarına ilişkin bilginin de sınırlı olduğu (%45,6) not edilmiştir.”

Dertli, engelli kadınların toplumsal hayata tam ve anlamlı katılımını sağlamak için eğitimden başlayarak tüm temel hizmetlerde erişilebilirlik, kapsayıcılık stratejilerinin güçlendirilmesi, şiddetle mücadelede engelli kadınlara yönelik bilincin artırılması, ve hizmetlerin sunulmasının yanı sıra engellilik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının politika yapım süreçlerine dahil edilmelerinin de gerektiğini belirtti.

Gülbanu Altunok Dertli, Av. Müjgan Bilgen Özen (Soldan Sağa)

Sağlıkta Erişilebilirlik konusunda konuşma yapan **Ege Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hatice Şahin** ise şunları söyledi: “Ülkemizde yaygın aşılama uygulaması 1972’de başladı. Ondan önce doğan bazı bireylerde çocuk felci aşılması yapılmadığı için engellilik durumu ile karşılaşıldı. Bu çocuklar hayata dezavantajla başladı. Dezavantajla başlamak farklı eşitsizlikleri de devamında getirdi. Şu anda dünyada 1 milyar 300 milyon engelli bireyin olduğu söyleniyor. Engelli bireylerde yaşam süresi eksi 20 yıl. Sağlıkta eşitsizliğin en önemli göstergesi yaşam süresinin kısalması. 2011’de sağlık ocaklarının kapatılıp aile hekimi sisteminin getirilmesi ile sağlık hizmetinin entegre yapısı bozulmuştur. Sağlıkta projeler dönemi başlamış ve koruyucu sağlık hizmetlerinin önemi azaltılmıştır. Hastalığı önlemeye değil tedaviye ağırlık verilmiştir.”

Engellilik hakkında tartışmalar yürütüldü

İzmir Barosu Engelli Hakları Komisyonu’ndan Avukat Müjgan Bilgen Özen de “Adalete Erişilebilirlik” konusunda bir sunum yaptı. Özen, hukuk okuryazarlığından bahsetti. Engellilerin bilgiye erişemediği için hak ihlalleri yaşandığına dikkat çeken Özen; “Zihinsel engelli kişiler ve ruhsal tanı alanlar yargılamalarda büyük sorunlar yaşıyor. İletişimle ilgili yargılama esnasında 18 yaşını bitirmiş de olsa Mağdur Hakları Yönetmeliği’nde düzenlemeye gidilmesi adalet sisteminin temelinde insan odaklı bakış açısının yer alması ve engelliler hakkındaki kanuna mutlaka Engelli Hakların Sözleşmesi’ndeki düzenlemelerin girmesi gerekiyor.” dedi. Ardından şu vurguyu yaptı: “Engellilik, toplumun dışarıdan bakarak tanımladığı bir özellik değil, bireylerin deneyimlediği ve yaşadığı bir olgudur. Bu nedenle engelli bireylerin sesini duyurabilmesi ve kendi haklarını savunabilmesi çok önemlidir. Yasal düzenlemelerin yanı sıra, bu bireylerin toplumsal hayata aktif katılımını sağlayacak ortamların yaratılması gerekmektedir. Bu, sadece fiziksel erişilebilirliğin artırılmasından ibaret değildir; aynı zamanda engelli bireylerin sosyal haklarını kullanabilmesi için toplumsal bir zihniyet değişikliğine de ihtiyaç vardır.

Engellilere yapılan ayrımcılığa son verilmesi, onları dışlayan ve ötekileştiren her türlü tutumun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Her bireyin değerli olduğu ve toplumun her kesiminin katkısının önemli olduğu bir toplum, ayrımcılıkla mücadelede bir adım daha atmış demektir. Engelliler, sadece "yardım bekleyen" ya da "kısıtlı" bireyler olarak görülmemeli, toplumun her alanında aktif ve güçlü birer birey olarak kabul edilmelidir. Bu, toplumsal gelişimin ve barışın teminatıdır" dedi.

Çalıştay katılımcıları bir arada

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

CEMİL TUGAY'DAN MÜJDE

Pek çok farklı alanda engelli haklarının masaya yatırıldığı panelde, İzmir Sağıruları Koruma ve Kalkındırma Derneği Başkanı olan Metin Atak söz alarak işitme engelli ve kendisi gibi sağır vatandaşların hastanelere giderken işaret dili tercümanlarına ihtiyaç duyduklarını ifade etti. Atak'ın talebini dinleyen **İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Cemil Tugay**, hastaneye giden işitme engelli ve sağır bireyler için işaret dili tercümanlarından oluşan bir ekip kuracaklarını duyurdu.

AKŞAM KATILIMCILARLA

SOHBET EDİLDİ

Katılımcıların soruları cevaplandıktan sonra birlikte akşam yemeğine geçildi.

Çalıştay sonrası yemekte buluşuldu

ÇALIŞTAY'IN İKİNCİ GÜNÜ

CHP İzmir İl Başkanı Şenol Aslanoğlu'nun, etkinliğin ev sahipliğini üstlenen İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Cemil Tugay'ın, CHP Aile ve Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Aylin Nazlıaka'nın açılış konuşmalarından sonra CHP Genel Başkanı Özgür Özel kürsüye çıktı. Engelli değil engellenen bireyler olduğunu vurgulayan Özel, CHP'nin engelli sorunlarına dair yaklaşımını ve iktidara geldiklerinde hayata geçirecekleri politikalarını anlattı.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı

Engellilik Çalıştayı'na katılan 228 kişi ile 15 masada, 15 farklı konu ele alındı. Masaların başlıkları ve katılımcıları şu şekildedir:

1. MASA: ENGELLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE RİSK FAKTÖRLERİNİN AZALTILMASINA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR

Moderatör: Dr. Ferhat Yıldız

Raportör: Pelin Yıldırım

Katılımcılar: Osmaniye Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Lütfiye Öztürk, Çorum Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Feza Piroğlu Ünal, Adana Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Musa Uğur, Kırıkkale Belediyesi Belediye Başkan Yardımcısı Recep Sefer, Kütahya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Yıldırım Akgül, Türkiye Kas Hastalıkları Derneği İzmir Şubesi'nden Türe Tunçbay, CHP Karabük İl Yönetim Kurulu Üyesi Türkan Öner, Talasemi Federasyonu Başkanı Mustafa Dolu, İzmir Kent Konseyi Engelli Meclisi'nden Nursen Aksu, İzmir Konak Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'nden Sosyolog Kaan Dürük, Balçova Belediyesi Engelli Hakları Masası Koordinatörü Rıza Mutkilioğlu, İzmir Böbrek Hastalıkları Koruma Derneği'nden Nilgün Yıldırım

Masadaki temel tartışmalar ve çözüm önerileri:

Engelliliğin önlenmesi ve risk faktörlerinin azaltılması hakkında konuşuldu. Akraba evliliği, trafik kazaları, iş kazaları ve afetlerin engelliliğe neden olan unsurlar arasında olduğu belirtildi. Tedaviye erişim sorunlarına değinildi. Çözüm olarak şunlar sıralandı: Kalıtsal hastalıklar için önleyici tedbirler alınmalıdır. Ulusal sağlık, sosyal ve eğitim politikaları oluşturulmalıdır. Kazaları önleyecek yeni yasal düzenlemeler yapılmalı, denetimler artırılmalıdır. Aktif yaşlanma sürecinde fiziksel aktiviteler teşvik edilmelidir. Akraba evliliğinin neden olduğu sorunlara yönelik farkındalık artırılmalıdır. Genetik hastalıklarla ilgili önlemler alınmalıdır.

Atölye çalışmaları

Engelliler çalıştayı dikkatle izledi

2. MASA : ENGELLİ BİREYLER İÇİN SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİMDE YENİ YAKLAŞIMLAR

Moderatör: Dr. Ahmet Soner Emre

Raportör: Tuğba Mermer

Katılımcılar: CHP Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı, Sağlık Hizmetleri Sendikası Kurucu Üye Ayşe Sarı, Çanakkale Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Gülay Aktaşçı, Tekirdağ Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Tülay Başbuğ, Batman Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Süheyla Çukur, Uşak Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Ummahan Uslu, Epilepsi ve Yaşam Derneği Kurucu Başkanı Ebru Öztürk, Ödemiş Engelsiz Yaşam Derneği Başkanı Hülya Tunç, Pageb El Ele Derneği'nden Canan Bedük, Muğla Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı Ünsal Paşalı, Artvin Belediyesi Sosyal Yardım Sorumlusu Tuğba Çiftçi Yalçinkaya, Kırşehir Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Hikmet Altuntaş, Kastamonu Belediyesi Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Başkan Yardımcısı Eda Büyükdemirci, Bayındır Belediyesi Başkan Yardımcısı Bekir Gündoğdu, Çeşme Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Nagehan Ağırman

Masadaki temel tartışmalar ve çözüm önerileri:

Engelli bireylerin sağlık hizmetlerine erişimi konusunda görüş alışverişinde bulunuldu. Engelli bireylerin sağlık hizmetine erişimde zorluklar yaşadığı ve fiziksel altyapı eksiklikleri olduğu tespit edilirken çözüm olarak şunlar sıralandı: Sağlık kuruluşlarında erişilebilirlik artırılmalıdır. Engelsiz sağlık iletişim merkezleri gibi uygulamaların bilinirliği artırılmalıdır. Her sağlık tesisinde engelli danışma birimi oluşturulmalıdır. Nadir hastalıklar için acil eylem planları yapılmalıdır. Akıllı protez tedavi yöntemlerine destek sağlanmalıdır.

3. MASA: ENGELLİ BİREYLER İÇİN EĞİTİME ERİŞİM STRATEJİLERİ:

Moderatör: Prof. Dr. İlke Evin Gencel

Raportör: Raşide Sar

Katılımcılar: Görme Engelliler Federasyonu Başkanı Haldun Kırkık, Kemalpaşa Belediyesi Başkan Yardımcısı Süleyman Yüksel, Aydın Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Seçil Macaroğlu, Nevşehir Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Mustafa Kılıç, Düzce İl Eğitim Sekreteri Uğur Meydan, Edirne Belediyesi Sorumlu Başkan Yardımcısı Ertuğrul Tanrıkulu, Zihinsel Özürlüler Federasyonu Başkanı Aynur Dankaz, Serçev Yönetim Kurulu Başkanı Büşra Eröksüz, Van Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Muhammed Aladağ, Bergama Spastik Engelli Çocuklar Erişkinler Derneği Başkanı Saffet Gülsüm

Masadaki temel tartışmalar ve çözüm önerileri:

Engellilerin eğitime erişim stratejileri üzerinde tespitler yapıldı. Engelli bireylerin eğitime erişiminin sınırlı olduğunun altı çizildi. Çözümler ise şöyle sıralandı: Eğitim programları engelli öğrencilere göre güncellenmeli ve dijital erişilebilirlik standartları geliştirilmelidir. Otizmli bireyler için sınıf düzenlemeleri yapılmalıdır. Yapay zeka destekli bilimsel öğrenme uygulamaları geliştirilmelidir.

4. MASA: ERİŞİLEBİLİR KENTLER: FİZİKSEL VE SOSYAL ENGELLERİN KALDIRILMASI

Moderatör: Prof. Dr. Semahat Özdemir

Raportör: Müge Tikik

Katılımcılar: Bilecik Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Selva Yıllı, İstanbul Planlama Ajansı Başkanvekili Turan Hançerli, Türkiye Sakatlar Derneği İzmir Şube Başkanı Metin Çınar, Engelsiz İzmir Derneği Başkanı Hatice Sönmez, Engelsiz Erişim Derneği Başkanı Nurşen Korkmaz, Denizli Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Fatma Gülçin Seyhan, Kırıkkale Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Demet Akyürek, Urla Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdür Vekili Pınar Doğru, Derince El Birliği Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Hüsamettin Soylu, Türkiye Ortopedik Engelliler Federasyonu Başkanı Ahmet Bağbekleyen

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Erişilebilir kentlerin önemi ve fiziksel, sosyal engellerin kaldırılması hakkında görüş alışverişinde bulunuldu. Getirilen çözüm önerileri: Kapsayıcı kentsel alanlar oluşturulmalı, engelli parkı, engelli otobüsü gibi ayırıştırıcı çözümler yerine engellileri hayatın içine katan hizmetler sunulmalıdır. Yerel yönetimler için erişilebilirlik kitapçığı çıkarılmalı ve denetimler yapılmalıdır. Engelliler için afet planları oluşturulmalıdır.

5. MASA: ENGELLİLİĞE DUYARLI İKLİM KRİZİ VE AFET YÖNETİMİ

Moderatör: Doç. Dr. Başak Bayram

Raportör: Klinik Psikolog Aras Can Azizoğlu

Katılımcılar: Türkiye Sağırlar Milli Federasyon Başkanı Bülent Tekin, Hatay Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Aydan Koyuncu, Elâzığ Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Gülser Bıkmaz, Eskişehir Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Selma Sertsarı, Kocaeli Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Name Fidan, Adıyaman Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Hasan Çokgüler, Sinop Belediyesi Başkan Yardımcısı Aysun Özsönmez

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

İklim krizi ve engelliliğe duyarlı afet yönetimi tartışıldı. İklim değişikliğinin ve afetlerin engelli bireyler için özel riskler taşıdığına değinildi ve şu öneriler geliştirildi: Engelli bireylerin gereksinimlerine göre afet ve iklim değişikliği uyarı süreçleri oluşturulmalıdır. Akıllı kentler, engelli bireyleri kazalara ve afetlere karşı koruyacak şekilde planlanmalıdır.

Engelliler taleplerini dile getirdi

6. MASA: ENGELLİLİK VE TOPLUMSAL ALGILAR: FARKINDALIK VE BİLİNÇLENDİRME KAMPANYALARI

Moderatör: Doç. Dr. Ebru Çetin

Raportör: Merve Çarkçı Kapı

Katılımcılar: Türkiye Körler Federasyon Başkanı Mehmet Emin Demirci, Antalya Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Serpil Gül, Amasya Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Saliha Ergen, Erzincan İl Başkan Yardımcısı Tülay Aladağ, Kayseri Bilim, Yönetim ve Kültür Platformundan Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Esra Tuğçe Şahin, Bilecik Belediyesi Siyasi Başkan Yardımcısı Sabri Çobanoğlu, KEDİ Otizm Derneği Başkanı Serap Dikmen, İzmir Büyükşehir Belediyesi Saha Koordinatörü Arzu Doğruyol, Eskişehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Selim Öztop

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engelli bireylere yönelik toplumsal önyargılar üzerine konuşuldu. “Toplumda engellilik algısı olumsuzdur ve bu da ayrımcılığı ve dışlanmayı desteklemektedir” denilerek şu çözüm önerileri sunuldu: Ayrımcılıkla Mücadele Yasası derhal çıkarılmalıdır. Farkındalık projeleri ve kamu spotları ile engelliliğe dair bilinç artırılmalıdır. MEB müfredatına ayrımcılıkla mücadele eğitimi dahil edilmelidir.

7. MASA: ENGELLİ BİREYLERİN KÜLTÜREL VE SOSYAL YAŞAMA KATILIMININ DESTEKLENMESİ

Moderatör: Yener Ceylan

Raportör: Mert Kaya

Katılımcılar: İzmir Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Gülşen Karataş Şişbacak, Altı Nokta Körler Hizmet Vakfı Genel Başkanı Fermani Kurtel, Kırşehir Belediye Başkan Yardımcısı Nazım Köksal, Adıyaman Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Hüseyin Gazi Işık, Erzurum Sosyal İşlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Nejdet İspirli, Giresun Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Sahure Yayla, Engelli Hakları Federasyonu Başkanı Cemalettin Gürsoy, İzmir Sağıruları Koruma ve Kalkındırma Derneği Başkanı Metin Atak, Burdur Belediyesi Başkan Yardımcısı Hülya Erarşlan, Eşpedal Derneği Başkanı Fatih Söylemez, Avrasya Engelliler Spor Kulübü Derneği Başkanı Salah Erol ve Songül Delibaş, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlar Şube Müdürlüğü Şube Müdür Vekili Çiğdem Çivreköçlü, Denizli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı Veynel Danacıoğlu, Konak Engelsiz Yaşam Köyü Koordinatörü Bahar Bozarşlan

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engelli bireylerin kültürel ve sosyal yaşama katılması üzerine görüş alışverişinde bulunuldu. Şu çözüm önerileri geliştirildi: Kültür ve sanat alanında erişilebilirlik artırılmalıdır. Kültür ve sanat alanında hizmet veren personele eğitim verilerek engelli bireylerle nasıl iletişim kuracağı konusunda bilinçlendirilmelidir. Engellilere yönelik etkinliklerde, profesyonel yardımcıları görevlendirilmelidir. Kültür sanat etkinliğinde işaret dili tercümanları bulundurulmalıdır.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Aylın Nazlıaka, çalıştay tartışmalarına katkı sundu

8. MASA: ENGELLİLİKTE REHABİLİTASYON VE PSİKOSOSYAL DESTEK HİZMETLERİ

Moderatör: Uzm. Psikolog Burcu Cebeci

Raportör: Elçin Baykal Kök

Katılımcılar: Deniz Yıldız Özel Eğitim Merkezi Kurucusu Uzman Psikolog Burcu Cebeci Gürel, Otizm Konfederasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Ergin Güngör, Kırklareli Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Şükran Yöney, Manisa Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı İpek Tekin, Tüm Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurumları Derneği Başkanı Faruk Sevindi, Afyonkarahisar Belediyesi Engelliler Birimi Sorumlusu Hakan Erdoğan, Uşak Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Meryem Gülhan, Narlıdere Zihinsel Engellileri Koruma ve Destekleme Derneği Kurucu Başkanı Ahmet Besim Tokar, Kastamonu Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Fatma Güney, İzmir Gaziemir Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Serap Işık, ZİÇEV Yönetim Kurulu Başkanı Nilgün Öztürk

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engellilikte rehabilitasyon ve psikososyal destek hizmetleri üzerinde tartışmalar yapıldı. Rehabilitasyon hizmetlerinin süresinin ve kalitesinin yetersiz olduğu tespitiyle şu çözümler önerildi: Rehabilitasyon hizmetlerinin kapsamı genişletilmeli ve ücretsiz eğitimler sağlanmalıdır. Psikososyal destek merkezleri yaygınlaştırılmalıdır.

9. MASA: YEREL YÖNETİMLERDE ENGELLİ DOSTU HİZMET MODELLERİ

Moderatör: Dr. Öğr. Üyesi Adil Çamur

Raportör: Hazal Yılmaz

Katılımcılar: Türkiye Sakatlar Derneği Genel Sekreteri Yılmaz Demirel, Karşıyaka Belediyesi Kısa Süreli Engelli Dinlenme Merkezi'nden Saniye Uygur, Konak Belediyesi Sağlık İşleri Müdürü Orçun Doıran, Ankara Körler Derneği Serkan Özkan, Altınokta Körler Derneği Genel Başkanı Yusuf Dugan, Engelliler Konfederasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Özsaygı, İzmir Büyükşehir ve Torbalı Belediyesi Meclis Üyesi Semiha Memiş Saraç, Adana İl Sosyal Hizmetlerden Sorumlu Başkan Yardımcısı Özüm Ahnaz Çetiner, Buca Belediyesi Başkan Yardımcısı Gazi Çırak, Güzelbahçe Belediyesi Meclis Üyesi Mehmet Eren, Diyarbakır Engelliler Federasyonu Örgütlenmeden Sorumlu Başkan Yardımcısı Mehmet Ali Kurt ve kendisine refakat eden Ferhat Demiralp, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Narlıdere Belediyesi Meclis Üyesi Doğukan Maltepe, Malatya Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Zübeyde Aslan, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Bayraklı Belediyesi Meclis Üyesi Leman Tunus, Engelsiz İzmir Komisyonu Başkanı ve Urla Belediyesi Meclis Üyesi Devrim Akseki, Amasya Belediyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürü Sertaç Çelik, Manisa Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Volkan Sert, Engelsiz İzmir Projesi Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. Gülgün Erdoğan Tosun, Trabzon İl Başkan Yardımcısı Bayram Turan, Bayburt İl Başkan Yardımcısı Maksut Erol, İzmir Kent Konseyi Engelli Üyesi Necmettin Türen, Milli Eğitim Bakanı Eski Genel Müdür Yardımcısı Yüksel Sezgin

Atölyeler sonrası rapor sunumu

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Yerel yönetimlerde engelli dostu hizmet modelleri üzerinde görüş alışverişinde bulunuldu. Belediyelerde engelli hizmetlerinin entegrasyonu ve verimliliği artırılmalıdır vurgusu yapıldı. Çözüm olarak; “yerel yönetimlerde hak temelli bakış açısı ana akımlaştırılması ve zihinsel engellilere özel hizmet modelleri geliştirilmesi” sunuldu.

10. MASA: ENGELLİLİK VE HUKUKİ DESTEK: HAKLARIN GÜÇLENDİRİLMESİ VE KORUNMASI

Moderatör: Avukat Müjgan Bilgen Özen

Raportör: Ahmet Sandıkcı

Katılımcılar: CHP Ardahan İl Başkan Yardımcısı Anıl Büyükkaya, Avukat ve Sosyolog Engelli Hakları Savunucusu Turan İçli, Diyarbakır Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Muharrem Kargı, Anadolu Engelliler Birleştirme Derneği Başkanı Burhan Gümrükçü, Balçova Belediyesi Engelli Hakları Masası Koordinatörü Rıza Mutkilioğlu, Mersin Büyükşehir Belediyesi Engelliler ve Sağlık Dairesi Başkanı Hülya Atilla, Kahramanmaraş Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Zeynep Berfin Uzpak, Sakarya Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Filiz Becer, Böbrek Hasta Hakları Koruma Derneği İzmir Temsilcisi Nilgün Yıldırım, Zıçev Yönetim Kurulu Başkanı Nilgün Öztürk, Kilis Belediye Başkanı Hakan Bilecen

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engelli bireyler için hukuki alt yapı ve destek hizmetleri konusunda görüş alışverişinde bulunuldu. Çözüm olarak şu öneriler sunuldu: Engelli haklarına ilişkin yasal düzenlemeler yapılmalı ve adalete erişimin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Engellilere bakım emeği veren kişilere sosyal güvenlik ve emeklilik hakkı sağlanmalıdır. Aldıkları ücret asgari ücretin altında olmamalıdır.

11. MASA: ENGELLİ KADINLAR VE KIRILGAN GRUPLAR İÇİN ÖZEL POLİTİKALAR ÖZGÜN İHTİYAÇLAR İÇİN SOSYO-EKONOMİK DESTEK MEKANİZMALARI

Moderatör: Prof. Dr. Tülin Şener Kılıç

Raportör: Sıtkıye Kabran

Katılımcılar: Bingöl Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Nilüfer Çetin, Sivil Toplum Merkezi Geliştirme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Seniye Nazik Işık, Engelli Hakları Savunucusu Elif Gamze Bozo, Burdur Belediye Başkan Vekili Atam Gülcü, Mardin Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Nazan Elik, Şanlıurfa Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Selami Şahin, Bolu Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Ayşegül Dönmez, Balıkesir Tanıtım ve Halkla İlişkilerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Emine Decedeli, Engelli Bireyleri Koruma ve Eğitim Vakfı (EBKOV) İdari İşler Müdürü Mine İşgüder

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engelli kadınları ve kırılğan grupları güçlendirecek politikalar üzerinde tartışıldı. Engelli kadınların ve kırılğan grupların özel ihtiyaçlarının yeterince dikkate alınmadığı tespitiyle şu çözümler sunuldu: Engelli kadınlara yönelik çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları desteklenmeli, sığınma evlerinin koşulları iyileştirilmelidir. Boşanmış engelli kadınlara istihdamda öncelik sağlanmalıdır.

CHP Genel Başkanı Sayın Özgür Özel ile hatıra

12. MASA: ÇOCUK VE GENÇLER İÇİN ERKEN MÜDAHALE VE ÖNLEYİCİ SAĞLIK HİZMETLERİ

Moderatör: Prof. Dr. Ayşe Tosun

Raportör: Taylan Zeybek

Katılımcılar: Giresun Belediyesi Engelli ve Çocuk Birimi Sorumlusu Emine Çetinkaya, Tokat Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Pakize Karaçayırılı, İzmir Torbalı Belediyesi Başkan Yardımcısı Murat Gilgil, Ordu Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Aynur Akar, İzmir Karabağlar Belediyesi Başkan Yardımcısı Burcu Ugantaş, İzmir Balçova Belediyesi Başkan Yardımcısı Bora Er, Sivas Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Atilla Koç, İzmir İl Komisyon Üyesi Nihat Tarimeri, Yalova Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Ayla Yakut, İzmir Kent Konseyi Engelli Meclisi Başkanı Ramazan Kaymaz

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Çocuk ve gençler için erken müdahalenin ve önleyici sağlık hizmetlerinin önemi hakkında görüşler belirtildi. Erken müdahale ve sağlık hizmetlerine erişimdeki eksikliklerden bahsedildi ve şu öneriler sunuldu: Erken müdahale programları etkinleştirilmelidir. Engelli çocukların eğitime erişimi sağlanmalıdır. İşaret dili ve Braille alfabesi yaygınlaştırılmalıdır.

13. MASA: ENGELLİ BİREYLER İÇİN YAŞLILIK VE ÇOKLU YETERSİZLİKLERE YÖNELİK ENTEGRE HİZMETLER

Moderatör: Prof. Dr. Fisun Şenuzun

Raportör: Ürün Perçin Boyacıoğlu

Katılımcılar: CHP Ankara Milletvekili Aylin Yaman, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Engelli Hizmetleri Şube Müdürü Fatma Asuman Süle, Bursa Büyükşehir Belediyesi Engelli Hizmetleri Şube Müdür Vekili Yasemin Şavşatlı, CHP Ankara Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Esmâ Temür Ekinci, Muğla Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Berrin Naz, Samsun Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Sündüs Özdemir, Tunceli Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Makbule Sağol, Bartın Belediyesi Kültür Ve Sosyal İşler Müdürü Şükrü Dursun, Yalova Belediyesi Kadın Aile Birim Sorumlusu Ahmet Karadeniz, İzmir Çağdaş Özürlüler Yaşam Derneği Başkanı Vedat Başer, Kiraz Zihinsel Ve Bedensel Engelsiz Umutlar Derneği Başkanı Nermin Aşık ve dernek üyesi Nergiz Gözüm, Ortopedik Protez ve Ortezçiler Derneği Başkan Yardımcısı Tolga Akgül, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanı Selim Öztöp, İzmir Karaburun Belediyesi Başkan Yardımcısı Muharrem Bulak, İzmir Tire Belediyesi Başkan Yardımcısı Hüseyin Zincircioğlu, Türkiye Sakatlar Derneği Genel Başkanı Şükrü Boyraz

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engelli bireyler için yaşlılık ve çoklu yetersizliklere ilişkin entegre hizmetler tartışıldı. Şu çözümler önerildi: Yaşlı engelli bakım haritaları oluşturulmalı ve evde bakım hizmetleri yaygınlaştırılmalıdır. Akıllı şehir projeleri yaşlı engellileri gözeterek hazırlanmalıdır.

14. MASA: ENGELLİ BİREYLERİN İŞ GÜCÜNE KATILIMI VE İSTİHDAM POLİTİKALARI

Moderatör: Tamer Özşeker

Raportör: Müge Cengiz

Katılımcılar: Gümüşhane İl Yönetim Kurulu Üyesi Yahya Bayır, Iğdır Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Selma Gögce, Kütahya Merkez İlçe Başkan Yardımcısı İbrahim Demir, Zonguldak Belediyesi Meclis Üyesi Figen Köroğlu, Genel Merkez Engelliler Kurulu Sorumlusu Cemal Kaman

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Engelli bireylerin iş gücüne katılımı ve istihdam politikaları üzerine tartışıldı. Çözüm olarak şunlar önerildi: Engelli bireylere meslek eğitimleri verilmeli, engelli kooperatifleri kurulmalıdır. Sadece engelli kadrolarını doldurmak için değil, bireyin yetkinliklerine göre işlerde görev alması sağlanmalıdır. Kamuda ve özel sektördeki istihdam kotaları doldurulmalıdır.

15. MASA: YAPAY ZEKA, DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE TEKNOLOJİK ÇÖZÜMLER

Moderatör: Özgür Öztürk

Raportör: Mine Derin Sönmez

Katılımcılar: Zonguldak Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Ayşegül Erdoğan, Tüm Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Kurumları Derneği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ebru Aygün, Gaziantep Sosyal Hizmetlerden Sorumlu İl Başkan Yardımcısı Birgül Yonca Kaplan, Engelsiz Dünya Federasyonu Gençlik ve Spordan Sorumlu Başkan Yardımcısı İbrahim Yıldız, Çankırı İl Yönetim Kurulu Üyesi Hüseyin Nafi İpek, Karaman İl Başkan Yardımcısı Berke Günaydın, Hasan Paşa Decedeli

Masadaki Temel Tartışmalar ve Çözüm Önerileri:

Yapay zeka, dijital dönüşüm ve teknolojik çözümler üzerine tartışmalar yapıldı. Çözüm önerileri şunlardı: Engelli bireylere dijital okur-yazarlık eğitimleri verilmeli, teknolojik cihazlar engellilere özel olarak tasarlanmalı ve devlet destekleri artırılmalıdır. Engelli bireylerin toplumsal yaşama tam katılımını sağlamak için teknoloji odaklı şehir planlamalarının ve dijital çözümlerin üretilmesi gerekmektedir.

ÇALIŞTAY'IN

ÜÇÜNCÜ GÜNÜ

CHP Genel Başkan Yardımcısı Aylin Nazlıka, sunuç bildirgesini açıkladı

CHP Genel Başkan Yardımcısı **Aylin Nazlıka**, İzmir İl Başkanlığı'nda, Engellilik Çalıştayı hakkında bir basın toplantısı düzenledi. **İzmir İl Başkanı Şenol Aslanoğlu**'nun ve il, ilçe örgütlerinin katılımıyla gerçekleşen toplantıda Nazlıka, şunları söyledi:

“Her ne kadar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kanalıyla güncel verilere ulaşamamış olsak da sivil toplum kuruluşlarının bize ilettiği verilere göre ülkemizde en az 10 milyon engelli vatandaşımız var. Ailelerini de kattığımızda engellilikten doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen 40 milyon civarı yurttaşımızdan bahsediyoruz. Bu kadar büyük bir kitleyi ilgilendiren sorunlar yıllardır çözüm bekliyor. Sadece kâğıt üzerinde kalan bir takım yasal düzenlemeler yapılıyor. Verilen haklar geri alınıyor. Bizler CHP olarak engelli yurttaşlarımızın eşit haklara sahip olması için mücadele etmekte kararlıyız.”

Çalıştayın amacına ilişkin de bilgi veren Nazlıka, şu ifadeleri kullandı:

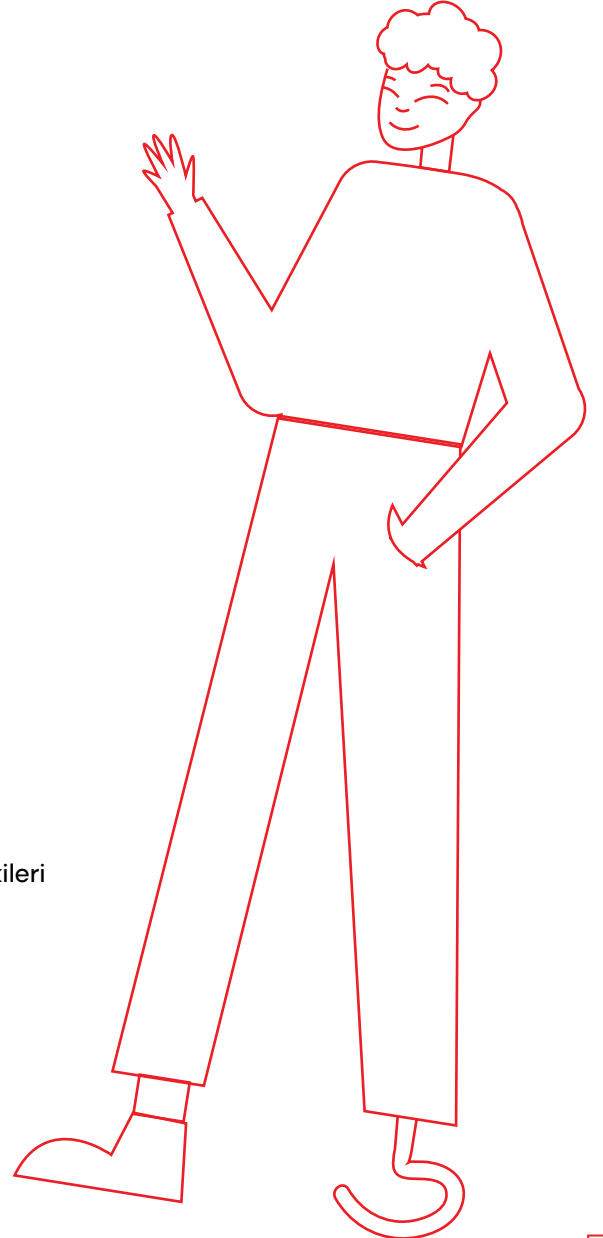
“Çalıştayımızda sorunlar ve çözümlerin yanında bazı tavsiye kararları da alındı. Bunlardan biri; önceki dönem İzmir Büyükşehir Belediye Başkanımız Aziz Kocaoğlu döneminde başlayan engeli dostu mekanlar için hayata geçirilen ‘kırmızı bayrak’ uygulamasının tüm Türkiye’de yaygınlaşmasıdır. Bir diğer tavsiye kararı da engelli bireylerin siyasette ve karar mekanizmalarda daha yüksek bir temsile sahip olması ve daha görünür kılınmasıdır.”

SONUÇ RAPORU

ÇALIŞTAYDA TESPİT EDİLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Engelliliğe Yönelik Veri Eksikliği
2. Sağlık Hizmetine Erişilebilirlik
 - a. Genel Sağlık Politikası ve Hizmete Erişim
 - b. Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetlerine Erişim
 - i. Sağlık Okuryazarlığı Yetersizliği
 - ii. Kazaların Önlenmesi
 1. Çevresel Düzenleme
 2. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
 - iii. Yaşlanan Nüfus ve Fiziksel Aktivitede Azalma
 - iv. Kalıtsal Hastalık İlişkili Engellilik
 1. Akraba Evliliği
 2. Taramalar ve Sevk Mekanizması
 3. Koruyucu Sağlık ve Danışmanlık Hizmetleri
 - c. Tedavi Hizmetine Erişim
 - d. Rehabilitasyon Hizmetine Erişim
3. Eğitim Hizmetine Erişilebilirlik
 - a. Genel Erişilebilirlik
 - b. Kapsayıcı Eğitim
 - c. Özel Eğitim
4. Sosyal Erişilebilirlik
5. Kültürel ve Sanatsal Erişilebilirlik
6. Teknolojik Erişilebilirlik
7. Çalışma Hayatı
 - a. İstihdam
 - b. Çalışma Ortamı
8. Yerel Yönetimler İçin Erişilebilirlik
 - a. Genel Uygulamalar
 - b. Şehir Planlaması
 - c. Ulaşım Düzenlemesi
 - d. Personel Farkındalığı ve İletişim
9. Afetler ve İklim Değişikliğinin Engellilere Yönelik Olumsuz Etkileri
10. Engelli Kadınlar ve Kırılgan Gruplar
11. Engelli Bakımı ve Yaşlılık
 - a. Genel Olarak Engelli Bakımı
 - b. Yaşlılıkta Engellilik
12. Toplumda Engelliliğe Bakış ve Farkındalık Sorunları
13. Aileye Yönelik Psikososyal Destek
14. Haklar ve Adalet

ÇALIŞTAY'DA TESPİT EDİLEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. ENGELLİLİĞE YÖNELİK VERİ EKSİKLİĞİ

Sorun:

Engelli bireylerin yaşam koşullarını iyileştirmek, ihtiyaçlarına uygun politikalar oluşturabilmek için doğru verilere ihtiyaç vardır. Ancak, engellilere yönelik veri toplama ve analiz süreçleri yeterli değildir.

Çözüm:

Engellilere yönelik ayrıştırılmış veri toplama ve analiz süreçleri geliştirilmeli ve kamuya açık hale getirilmelidir. Bu veriler, engelli bireylerin demografik özellikleri, ihtiyaçları ve yaşam koşullarına dair kapsamlı bilgiler içermeli ve çeşitli kamu politikalarına yön verecek şekilde kullanılmalıdır. Ayrıca, engelli bireylerin teknolojiye erişimi ve kullanım ile ilgili sağlıklı veriler toplanarak, daha etkili hizmetler sunulabilir. Verilerin güvenli bir şekilde toplandığı ve engelli bireylerin kişisel bilgilerinin korunduğu sistemler oluşturulmalıdır.

2. SAĞLIK HİZMETİNE ERİŞİLEBİLİRLİK

Sorun: Sağlık hizmetlerinin sunumu oldukça geniş bir kavramı içermektedir. Başta engelliliğin önlenmesi, tanısı, tedavisi ve rehabilitasyonu olmak üzere birçok başlık altında değerlendirerek sorun tespiti ve çözüm önerileri geliştirmek gerekmektedir. Bu başlık altındaki öncelikli sorunlar; engelliliğe yönelik sağlık politikası bulunmaması, önleyici, tedavi edici hizmetlerin ve rehabilitasyon hizmetlerinin yetersizliği olarak özetlenebilir.

Çözüm:

a. Genel Sağlık Politikası ve Hizmete Erişim

- Engelli bireyler için ulusal sağlık politikaları oluşturulmalıdır.
- Engelli dostu sağlık tesisleri için kapsamlı bir standart oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.
- Hastanelerde ve sağlık kuruluşlarında engelli bireylere yönelik bakım odaları tasarlanmalı ve gerekli ekipman sağlanmalıdır.
- Sağlık tesislerine engelli danışma ve koordinasyon birimleri kurulmalıdır.
- Rampa ve kaldırımların düzenlenerek uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Engelli ağız ve diş sağlığı merkezleri yaygınlaştırılmalıdır.
- Engelli bireylere ve sağlık kuruluşlarına yönelik haritalandırma çalışmaları yapılmalıdır.
- Süreç hastalıklarının raporlarının yenilenme sıklığı gözden geçirilmelidir.
- Aile hekimlerinin yanı sıra sosyal hizmet uzmanları, psikolojik danışma ve rehberlik uzmanları, fizyoterapistler, diyetisyenler, evde bakım teknikerleri ve çocuk gelişimciler atanmalıdır.
- Sağlık hizmetlerine erişilebilirliği kolaylaştırmak için (sesli, braille, işaret dili vb.) bilgilendirme sağlanmalıdır.
- Sağlık hizmetleri konusunda engelli bireylere yönelik farkındalık ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM) ve Ailem Mobil İletişim Merkezi gibi dijital platformların tanıtımı yaygınlaştırılmalıdır.
- Bilgilendirme materyalleri engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun olarak çeşitlendirilmelidir.
- Engellilerin şikâyet başvurularını alacak ve değerlendirecek ayrı bir sistem oluşturulmalıdır.
- Engelli bireylere yönelik bakım hizmetleri kurumsallaştırılmalı, düzenli denetlenmeli ve periyodik olarak izlenmelidir.
- Ulaşımı zor olan köy ve bölgelere mobil sağlık hizmet araçları gönderilmelidir.

b. Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetlerine Erişim

i. Sağlık Okuryazarlığı Yetersizliği

- Çocuklara yönelik sağlık ve engelli farkındalığı eğitimleri verilmelidir.
- Engellilikle ilgili eğitim kapasitesi artışı sağlamak üzere, bu alanda çalışabilecek yetkin sağlık personeli sayısı artırılmalıdır. Bunun yanı sıra sosyal hizmet uzmanları ve bu alanda eğitim görmüş hemşireler ve sosyal bilimlerde çalışan diğer meslek grupları da desteklenmelidir.

ii. Kazaların Önlenmesi

1. Çevresel Düzenleme

- Merkezi ve yerel yönetimler tarafından kazaları önlemeye uygun çevrenin oluşturulması gerekmektedir. (Trafik kazalarını önleme, dayanıksız binaların tespiti, güçlendirme çalışmaları ve güvenli yıkımı vb.)

2. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği

- İş yeri hekimi ve İSG uzmanının maaşı işveren tarafından değil devlet tarafından ödenmelidir.
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Uzmanı, şeffaf, hesap verebilir ve mevzuata uygun raporlar hazırlamalı ve belirli aralıklarla denetlenmelidir.

iii. Yaşlanan Nüfus ve Fiziksel Aktivitede Azalma

- Çocukluk çağında doğru spor alışkanlıkları kazandırılmalı ve ihtiyacı olan bireylere fizyoterapi erişimi sağlanmalıdır.
- 18 yaşının üzerindeki engelliler, bazı kamu destekli aktivite olanaklarından faydalanamamaktadır. Bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Engellilere yönelik spor alanları ve spor eğitmeni sayısı artırılmalıdır.
- Yerel yönetimler kanalıyla fiziksel aktiviteyi artırıcı alanlar (park, yürüyüş alanı ve bisiklet yolları, egzersiz aletleri vb) oluşturulmalıdır. Bu alanlar erişimi kolay ve çok sayıda olmalıdır.
- Yaşlanan bireylerin fiziksel aktivitesini artıracak destekler sağlanmalıdır.

iv. Kalıtsal Hastalıkla İlişkili Engellilik

1. Akraba Evliliği

- Akraba evliliklerinin önlenmesine yönelik caydırıcı adımlar atılmalıdır.
- Muhtarların akraba evliliği konusunda farkındalığı artırılmalı ve sahada aktif görev almaları sağlanmalıdır.
- Erken yaşta ve zorla evliliklerin önemli bir kısmı akraba evliliğidir. Bu nedenle çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler (ÇYEZE) önlenmelidir. Bu yasağı ihlal edenlere yönelik caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır.
- İmam nikâhının, resmi nikah yerine geçmesi akraba evliliğinde bir kaçış yöntemi olarak kullanılmaktadır. Saha çalışmaları yapılarak farkındalık oluşturulmalı, müftülere nikah yetkisi veren yasal düzenleme iptal edilmelidir.

2. Taramalar ve Sevk Mekanizması

- Engelliliği önlemek için evlilik öncesi dönemden itibaren sağlık taramaları ve bilinçlendirme faaliyetleri başlatılmalıdır. Özellikle genetik testler ve önleyici sağlık hizmetleri sağlanmalı, bu sayede doğacak çocukların engelli olma riski azaltılmalıdır.
- Erken müdahale programları güçlendirilmeli ve okul çağındaki çocuklar için tarama programları etkinleştirilmelidir. Bu programlar, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını erken dönemde tespit edip müdahale edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, engelli çocuklar için sağlık sigortası kapsamında daha geniş destekler sunulmalı ve sağlık hizmetleri erişilebilir hale getirilmelidir.
- Topuk kanı gibi, genetik analiz yapılan kişiler için bir kimlik kartı oluşturulmalıdır.
- Risk grubunda olan ve çocuk sahibi olmayı düşünen bireylere genetik muayene yapılarak, doğumsal risklerin önüne geçilmelidir.

3. Koruyucu Sağlık ve Danışmanlık Hizmetleri

- Aile planlaması (AP) hizmetleri ücretsiz sunulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Kalıtsal hastalık taşıyıcılarına yönelik verilen danışmanlık sistemi iyileştirilmelidir.

c. Tedavi Hizmetine Erişim

- Tedaviye erişim imkanları ve devlet hastanelerinin kapasitesi artırılmalıdır.
- Hekime erişim imkanları artırılmalıdır. (Özellikle diyaliz hastaları, damar kateteri açtırmak için hekime ulaşmakta güçlük çekmektedir).
- Kadın doğum kontrolü ve doğum hizmetlerinin erişilebilir olması sağlanmalıdır.

d. Rehabilitasyon Hizmetine Erişim

- Her il ve ilçede rehabilitasyon merkezi sayılarının ve niteliğinin iyileştirilmesi gerekmektedir.
- Rehabilitasyon hizmetlerinin süresi, niteliği ve kapsayıcılığı genişletilmelidir. Rehabilitasyon hizmetlerindeki eğitimler, sosyal hayata uyumlu ve uygulamalı olmalıdır. Engelli bireyleri istihdama katacak eğitimler verilmelidir.
- Eğitim modelleri bireyselleştirilmeli, yaşa, yetiye ve gelişim ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.

3. EĞİTİM HİZMETİNE ERİŞİLEBİLİRLİK

Sorun:

Engelli bireyler eğitime ve engelliliğe uygun eğitim ortamlarına erişimde sorunlar yaşamaktadır. Özel eğitim ihtiyacı bulunmayan engellilerin, akranları ile aynı ortamlarda kapsayıcı bir eğitim almaları gerekmektedir. Ancak, mevcut sistemde bunu sağlamak mümkün değildir.

Çözüm:

a. Genel Erişilebilirlik

- Okullarda, engelli çocuklar için fiziksel ve eğitsel kolaylıklar sağlanmalıdır. Engel türüne göre okullar oluşturulmalı, her okulda engelli çocukların eğitimine uygun altyapı sağlanmalıdır. Ayrıca, öğretmenlere ayrımcılıkla mücadele ve engellilerle etkili iletişim eğitimi verilmelidir. Kaynaştırma eğitimleri güçlendirilmeli, engelli çocukların eğitim sistemine daha iyi entegre olmaları sağlanmalıdır.
- Kreş, anaokulu ve ilkökul düzeyindeki engelli çocuklara uygun eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Bu ortamlar, engelli çocukların öğrenme ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli, her yaş grubuna uygun, destekleyici eğitim materyalleri kullanılmalıdır. Ayrıca, erken yaşlardan itibaren engelli çocuklar için özel eğitim programları devreye sokulmalıdır.
- İşaret dili ve Braille alfabesi yaygınlaştırılmalı, tüm eğitim kurumlarında bu sistemlere yönelik eğitimler verilmelidir. Müfredata seçmeli ders olarak işaret dili ve Braille alfabesi dâhil edilmeli ve öğrencilere engelli bireylerle iletişim kurma becerileri kazandırılmalıdır. Bu sayede, hem engelli bireylerin toplumda daha bağımsız olmaları sağlanacak hem de toplumun engelli bireylerle olan iletişimi güçlendirilecektir.
- Eğitim kurumlarının erişilebilirliği artırılmalı, mimari düzenlemeler yapılmalı ve okullarda erişilebilirlik standartlarına uyulması sağlanmalı, denetimler sıkılaştırılmalıdır. Eğitim ortamlarında engelli bireyler için yeterli alanlar oluşturulmalıdır.
- Engelsiz yaşam rekreasyon merkezleri ve mola evleri gibi destekleyici eğitim ortamları oluşturulmalıdır.
- Evrensel Tasarım Program Modeli yaygınlaştırılmalı, eğitim materyalleri ve içerikleri herkes için erişilebilir hale getirilmelidir.
- Hibrit öğrenme modelleri (yüz yüze veya çevrim içi) uygulanarak erişilebilir eğitim seçenekleri artırılmalıdır.
- Gölge öğretmen modeli yaygınlaştırılarak engelli bireylere eğitim sürecinde bireysel destek sağlayacak kadrolu öğretmenler atanmalıdır.
- Dijital eğitim materyallerinin erişilebilir hale getirilmesi için standartlar belirlenmeli ve uygulanmalıdır.
- Aileler, çocuklarının eğitim süreçlerine nasıl destek olabilecekleri konusunda bilgilendirilmeli ve yönlendirilmelidir. Aile-öğretmen iş birliği güçlendirilerek düzenli geri bildirim mekanizmaları oluşturulmalıdır.
- Servis hizmetleri engelli öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmelidir.

b. Kapsayıcı Eğitim

- Engelli bireyler için eğitim politikaları dünya standartlarına uygun hale getirilmeli, kapsayıcı ve bütünleştirici yaklaşımlar benimsenmelidir.
- Bireyselleştirilmiş ve kapsayıcı eğitim modeli uygulanmalı, her bireyin yapabilirliklerine uygun sınıflar oluşturulmalıdır.
- Akademisyenlerle iş birliği içerisinde kanıta dayalı bir eğitim modeli geliştirilmelidir.
- Engelli bireylerin meslek edindirme programlarıyla yeteneklerine uygun eğitim almaları sağlanmalıdır.
- Engelli bireylerin eğitim süreçleri detaylı bir şekilde izlenmeli, gelişim takip sistemleri uygulanmalıdır.
- Engelli grupları kendi içinde eğitsel gruplandırmalarla desteklenmeli, öğretmenlerin niteliği artırılmalıdır.

b. Özel Eğitim

- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği uluslararası standartlara uygun hale getirilmelidir.
- Yasal bir düzenleme ile özel eğitim gereksinimi olan tüm bireylerin sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın ücretsiz eğitim alması sağlanmalıdır. Bu düzenleme, engelli bireylerin eşit fırsatlarla eğitim almalarını garantileyecek ve gelişim süreçlerine katkı sağlayacaktır.
- Özel eğitim kurumlarındaki eğitim kalitesi denetlenmeli ve standartlara uygun hale getirilmelidir.
- Özel eğitimde branşlaşma sağlanmalı ve öğretmen yetiştirme programları güncellenmelidir. Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin sayısı artırılmalı, çalışma koşulları iyileştirilmeli ve alanda kalmaları teşvik edilmelidir.
- Özel gereksinimli çocuklarımız için örgün eğitim dışında aldıkları rehabilitasyon hizmeti, haftada en az 40 saat olacak şekilde belirlenerek, özel eğitim kurumlarının öğretmen ücretlerine devlet desteği verilmelidir. Bu kurumlarda çalışan öğretmenler Bakanlığın taban maaş uygulamasına dayanan bir ücret rejimine tabii olmalı, hizmet sürelerinin 12 ayın tamamını kapsaması ve tüm sağlık, tazminat vb. çalışan haklarına uygun olması sağlanmalıdır.
- Eğitimde yaş sınırlaması kaldırılacaktır. Böylece ihtiyaç duyan engelli bireye ömür boyu eğitim olanağı sunulacaktır.
- Yeni teknolojilerden yararlanarak, eğitim hizmetlerine erişimin önündeki engeller kaldırılacak, yapay zekâ desteği ile bireysel ve farklılaştırılmış öğrenme uygulamaları geliştirilecektir.
- Üstün zekalı bireylere ve kültür, sanat ve spor alanında erken yaşta yeteneklerini gösterme şansı bulmuş engelli çocuklarımıza yönelik akademisyen mentor modeli geliştirilecektir.
- Otizmlili bireyler için sınıf ortamlarında ses, ışık, renk gibi duyuşsal faktörlerin optimize edilmesi sağlanmalıdır.

4. SOSYAL ERİŞİLEBİLİRLİK

Sorun:

Sosyal destekler ve bu desteklere erişim, engellilik açısından hayati öneme sahiptir ancak bu hizmetler sayı ve nitelik açısından yeterli değildir.

Çözüm:

- Erişilebilirlik, yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyal, kültürel, eğitimsel ve ekonomik alandaki engelleri de ortadan kaldıracak şekilde ele alınmalı ve engelli bireylerin yaşamlarını kolaylaştıracak çözümler üretilmelidir.
- Üniversiteler, yerel yönetimler ve STK'lar birlikte çalışarak engelli bireyler için sosyal sorumluluk projeleri geliştirmeli ve bu projelere engelsiz bireylerin de katılımı sağlanmalıdır.
- Belediyeler spor tesislerini ve kültürel alanları engelli bireyler için erişilebilir hale getirmeli, engelli bireylere özel sosyal destek programları oluşturmalıdır.
- Şefkat evlerinin, mola evlerinin, engelli merkezlerinin ve mükemmeliyet merkezlerinin sayısı artırılmalıdır.
- ÖTV muafiyeti gibi daha çok fiziksel engellilerin faydalandığı durumların süregelen engelliler için de desteklenmesi gerekmektedir.

5. KÜLTÜREL VE SANATSAL ERİŞİLEBİLİRLİK

Sorun:

Engelli bireylerin kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılımı hem fiziksel hem ekonomik hem de bilinç düzeyindeki engeller nedeniyle sınırlıdır. Kültürel alanların (tiyatro, sinema, konser salonları, müzeler vb.) büyük bir kısmı engellilere uygun şekilde tasarlanmamıştır. Ayrıca, engellilere yönelik sanat ve kültürel etkinlikler sınırlı olup, duyurular erişilebilir kanallar üzerinden yapılmadığı için hedef kitleye ulaşmamaktadır. Kültürel ve sanatsal içeriklerin engelli bireyler için erişilebilir hâle getirilmesi için merkezi yönetimlerle belediyeler arasında yeterli iş birliği bulunmamaktadır.

Çözüm:

- Kültürel ve sanatsal mekânlar erişilebilirlik standartlarına uygun hâle getirilmeli, belediyeler bu alanları denetleme ve uygun olmayan mekânlar için cezai yaptırımda bulunma yetkisine sahip olmalıdır.
- Kültürel ve sanatsal etkinliklerin düzenlendiği alanlarda engelli bireyler için sesli betimleme, işaret dili tercümanı ve fiziksel erişim kolaylıkları sağlanmalıdır.
- Kamu ve özel tüm kültürel ve sanatsal faaliyetlerin gerçekleştiği salonlarda, engelli bireylere yönelik erişilebilir koltuk sayısı artırılmalı ve bu konudaki düzenlemeler zorunlu hâle getirilmelidir.
- Engelli bireyler için tiyatro, sinema, sergi gibi özel programlar hazırlanarak, onların kültürel etkinliklere aktif katılımı teşvik edilmelidir.
- Engelli bireylere yönelik kültürel ve sanatsal atölyeler, resim, heykel, müzik ve sahne sanatları eğitimleri yaygınlaştırılmalıdır.
- Engelli bireyler için müze, tiyatro, konser gibi etkinliklere girişin ücretsiz olması teşvik edilmelidir.
- Sanatın engellilerle buluşturulması için gezici tiyatro ve sinema projeleri düzenlenmelidir.
- Engelli bireylerin kültürel ve sanatsal yaşama entegrasyonu için belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör iş birliği içinde ortak projeler geliştirmelidir.
- Kültür ve sanat etkinliklerinde engelli bireylerin de aktif katılımcı ve içerik üretici olarak yer alabileceği projeler teşvik edilmelidir.
- Engelliler için erişilebilir dijital kültürel içerik (sesli kitaplar, görme engellilere uygun video içerikleri vb.) üretimi artırılmalıdır.
- Kültürel etkinliklerin dijital platformlarda işaret dili tercümanlı ve sesli betimlemeli versiyonlarının yer alması teşvik edilmelidir.
- Engelli sanatçılar için özel projeler oluşturulmalı, sanat galerilerinde, tiyatro, konser sahnelerinde ve diğer sanat alanlarında engelli sanatçılara yer verilmelidir.
- Engelli sanatçılara yönelik destek mekanizmaları artırılmalı, ulusal ve uluslararası platformlarda görünürlükleri sağlanmalıdır.
- Üniversitelerle iş birliği yapılarak, engelliler için kültürel erişilebilirliği artıracak akademik çalışmalar desteklenmelidir.

6. TEKNOLOJİK ERİŞİLEBİLİRLİK

Sorun:

Engelli bireylerin dijital dünyaya tam entegre olabilmesi, dijital okuryazarlıklarının yetersizliği nedeniyle zorlaşmaktadır. Dijital becerilerdeki eksiklik, onların teknolojiye dayalı hizmetlerden yeterince faydalanmalarını engellemektedir. Piyasada var olan teknolojik cihazlar, her engel türüne uygun olmayabilir. Engelli bireylerin ihtiyaçlarına yönelik özel tasarlanmış cihazlar genellikle pahalı ve sınırlıdır.

Çözüm:

- Engellilere özel teknolojik cihazlar tasarlanmalıdır. Engelli bireylerin yaşam kalitesini artıracak, özel ihtiyaçlarına uygun ürünlerin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Engelli bireylerin, teknolojik cihazları temin etmeleri kolaylaştırılmalıdır.
- Engelli bireylere dijital okuryazarlık eğitimleri verilmelidir.
- Engellilere yönelik dijital cihazlar ve yazılımlar (bilgisayar, telefon, mobil uygulama, yazılım gibi) geliştirilmelidir. Engellilerin yaşamlarını kolaylaştıracak yapay zeka uygulamaları teşvik edilmelidir.

7. ÇALIŞMA HAYATI

Sorun:

Engelli bireylerin istihdam edilebilmesi için mesleki eğitim faaliyetlerinin önceliklendirilmesi gerekmektedir. Ulaşım ve erişilebilirlik sorunları, engelli bireylerin iş ve eğitim alanlarına erişimini engellemektedir. Kamu binaları ve kamusal alanlarda engellilere yönelik gerekli düzenlemelerin yapılmaması, bu sorunları daha da derinleştirmektedir. Toplumda engelli bireylerin çalışamayacağına dair yanlış bir algı mevcuttur. Engelli bireylerin eğitime katılım süresinin kısa olması ve devletin engel durumuna göre yeterli eğitim destekleri sunmaması, engelli bireylerin istihdamını zorlaştıran önemli unsurlardır.

Çözüm:

a. İstihdam

- Türkiye genelinde eğitime ve istihdama erişimdeki fırsat eşitsizliği göz önünde bulundurulmalı, engelli bireylerin çalışamayacağı yönündeki önyargılar yıkılmalıdır. Engellilerin iş gücüne katılımı için farkındalık oluşturulmalıdır.
- Kamu kurumlarında yıllardır bekleyen engelli atamaları gerçekleştirilmelidir. Kamu ve özel sektörde engelliler için ayrılan kotalar tam, mazeretsiz ve liyakate dayalı olarak doldurulmalıdır.

- Engelli bireyler, sadece “engelli kontenjanından” değil kendi eğitim, meslek ve yeteneklerine göre istihdam edilmelidir. Engelli istihdamını artıracak teşvikler artırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Engelli grupları arasında dengeli bir politika uygulanmalı, engelli kadınlar, işitme engelliler ve zihinsel engelliler istihdamdan eşit oranda yararlanmalıdır. Engelli kadınların doğum öncesi ve sonrası izin gün süresi artırılmalıdır.
- Engelli vatandaşlarımız için “istihdam et - eğit - sürdür” ilkesinin uygulandığı ve çalışma hayatında yer almasını sağlayacak “destekli istihdam programı” uygulanmalıdır. Bu program kapsamında iş bulma, meslek yönlendirmesi, meslek edindirme ve girişimcilik eğitimleri verilmelidir. Kendi işini kurmak isteyen engelli bireyler, vergi, SGK primleri ve kredi olanaklarıyla teşvik edilmelidir.
- Engelli bireyleri dijital dönüşümün paydaşı yapacak, yazılım, kodlama, siber güvenlik, e-ticaret uzmanlığı, büyük veri yöneticiliği gibi pozisyonlarda istihdamını sağlayacak projeler geliştirilmelidir.
- Engelli bireylerin haklarını tanıyan yasaların kapsamının genişletilmesi ve topluma bu hakların benimsenmesi gerekmektedir. Devlet, engelli bireyler ve ailelerine psikolojik destek ve bilinçlendirme programları sunmalıdır.
- Engelli bireylerin üretim ve satış süreçlerine dâhil edilebileceği kooperatifler ve sosyal işletmeler kurulmalıdır. Engelli kooperatifleri devlet tarafından desteklenmelidir.
- Devlet, engelli maaşı alan bireylerin çalışmaya başladıklarında maaşlarının kesilmeyeceği konusunda güvence vermelidir. Böylece engelli bireyler ve aileleri, daha rahat şekilde iş gücüne katılabilecek ve çalışma hayatına dâhil olabileceklerdir.
- Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 190 sayılı “Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi” bir an önce onaylanmalı ve uygulanmalıdır.

b. Çalışma Ortamı

- Engelli bireyler için erişilebilir mekânsal çözümler sağlanmalı ve fiziksel engeller ortadan kaldırılmalıdır. Kamusal alanlarda ise, engelli bireylerin erişimini kolaylaştıracak gerekli ve basit çözümler mutlaka uygulanmalıdır. (Örneğin doğru açığa sahip rampalar).
- İşitme engelli bireyler için işaret dili desteği ile meslek eğitimleri verilmesi, eğitimde başarı oranlarını artıracaktır.
- Toplumun ve engelli bireylerin ailelerinin engelli kişilerin çalışabileceği fikrini benimsemeleri için farkındalık artırıcı çalışmalar yapılmalıdır.
- Engelli bireyler yatılı meslek okullarına kabul edilmeli, bu okullar ve yurtlar engelli bireylerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir.

8. YEREL YÖNETİMLER İÇİN ERİŞİLEBİLİRLİK

Sorun:

Yerel yönetimlerin, engellilerin yaşamını kolaylaştıracak düzenlemeleri hayata geçirecek kaynakları yetersizdir. Engelli bireyler, belediyelerin karar alma ve hizmet geliştirme süreçlerine yeterince dâhil edilmemektedir. Özellikle ani karar süreçlerinde katılımçılık göz ardı edilmektedir. Çoğu kentte kaldırım, yol, bina ve toplu taşıma araçlarının engelli bireyler için erişilebilir olmadığı görülmektedir. Kamu kurumları ile yerel yönetimler arasında eşgüdüm eksikliği vardır.

Çözüm:

a. Genel Uygulamalar

- Yerel yönetimler için, engellilerin gereksinimlerini karşılayacak düzenlemeleri belirleyen kapsamlı bir erişilebilirlik rehberi hazırlanmalıdır. Bu rehber, engelliler için yapılması gereken düzenlemeleri adım adım anlatmalı, yerel yönetimlere rehberlik etmelidir.
- Mevcut kanunların etkin bir şekilde uygulanabilmesi için denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- Engelli dostu olan en iyi uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır. Başarılı projeler örnek oluşturması amacıyla diğer kentlere aktarılmalı ve kentler arası eşitsizlikler azaltılmalıdır.
- Akıllı kentlerde engelli bireylerin özel ihtiyaçlarına yönelik özel önlemler alınmalıdır. Akıllı teknolojiler, afet riski azaltma, erişilebilir ulaşım, acil durum uyarıları gibi sistemlerle entegre edilmelidir. Bu teknolojiler, engelli bireylerin günlük yaşamını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmalı, afet sırasında hızlı ve doğru bilgi akışı sağlanmalıdır. Ayrıca, akıllı kentlerde afet ve acil durumlar için engellilere yönelik acil durum protokolleri oluşturulmalıdır.
- Engelli bireyler ve sivil toplum kuruluşları karar alma mekanizmalarına dâhil edilmelidir. Kent konseylerinde engelli meclisleri kurulmalı ve düzenli danışma kurulu toplantıları yapılmalıdır.
- Engelli hizmetlerine ayrılan bütçenin artırılması ve şeffaf şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

- Engelli bireylerin iş gücüne katılımını desteklemek için meslek edindirme programları artırılmalı, yerel yönetimler engelli istihdamını teşvik eden projeler geliştirmelidir.
- Başarılı yerel yönetim örneklerinin diğer bölgelere aktarılması için düzenli bir platform oluşturulmalı ve engellilikle ilgili politikaların yönetileceği özel bir daire başkanlığı kurulmalıdır. Her büyükşehirde Engelli Hakları Daire Başkanlıkları, ilçe belediyelerinde ise Engelli Hakları Müdürlükleri kurulmalıdır.
- Belediye hizmetlerinin erişilebilir olması için web siteleri ve dijital platformlar engellilere uygun hâle getirilmelidir.

b. Şehir Planlaması

- Mevcut yapılar, engelliler için belirlenen standartlara göre yeniden düzenlenmeli, erişilebilirlik için gerekli altyapı sağlanmalıdır. Bu düzenlemeler yalnızca fiziki alanı değil, dijital ortamı da kapsamalıdır.
- Belediyeler erişilebilirlik standartlarına uygun kentsel dönüşüm projeleri geliştirmeli, denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- Ayrıştıracı çözümler yerine, herkesin erişebileceği kapsayıcı kentsel alanlar oluşturulmalıdır. Engelliler için tasarlanmış otobüsler, parklar ve sosyal alanlar, tüm bireyler için erişilebilir olmalıdır.
- Yeni konutlar, proje aşamasından itibaren erişilebilir olacak şekilde tasarlanmalıdır.

b. Ulaşım Düzenlemesi

- Erişilebilir ulaşım olanakları artırılmalıdır.
- Engelli dostu toplu taşıma araçlarının sayısı artırılmalı, toplu taşımada erişilebilirlik standartları zorunlu hale getirilmelidir.
- Ulaşımında sesli müdahale sistemleri yaygınlaştırılmalıdır.

b. Personel Farkındalığı ve İletişim

- Kamu ve özel sektör çalışanları eğitilmeli, denetim süreçlerinde caydırıcı yaptırımlar devreye girmelidir.
- Ulaşım hizmetlerinde çalışanlara, engelli bireylerle etkili iletişim kurma ve ayrımcılıkla mücadele konusunda eğitimler verilmelidir. Engelli bireylerin, toplu taşıma araçlarında daha güvenli ve rahat bir şekilde seyahat etmeleri sağlanmalıdır.

9. AFETLER VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ENGELLİLERE YÖNELİK OLUMSUZ ETKİLERİ

Sorun:

İklim değişikliği ve olası afetler, engelli bireyler için daha büyük tehditler oluşturmaktadır. Özellikle engelli bireyler, afet anlarında altyapı eksiklikleri, ulaşım zorlukları ve iletişim engelleri nedeniyle daha fazla zarar görmektedir. Örneğin, engellilere uygun olmayan afet tahliye planları, afet sonrası barınma alanlarındaki eksiklikler ve acil durum hizmetlerine erişim sorunları, engelli bireylerin yaşamlarını tehlikeye atmaktadır.

Çözüm:

- Afet anlarında engelli bireylerin özel ihtiyaçlarına göre oluşturulacak erken uyarı sistemleri ve bilgilendirme yöntemleri uygulanmalıdır.
- Afetlerde, engellilere yönelik koruyucu ve önleyici politikalar geliştirilmelidir.
- Afet planları, engellilerin özel ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli ve afet sonrası geçici konutlar, çadırlar ve toplanma alanları engelli bireylerin kullanımına uygun hale getirilmelidir.
- Engelli bireylerin afetlere karşı zarar görmesini engellemek için afet riskleri azaltma stratejileri oluşturulmalı, engellilere yönelik erişilebilir afet planları ve hazırlık süreçleri geliştirilmelidir.
- Afet ve iklim değişikliği uyarı sistemleri engelli bireylerin gereksinimlerine göre özelleştirilmelidir. Bu sistemler, sesli ve görsel uyarılar, işaret dili destekli sistemler veya Braille alfabesi gibi erişilebilir formatlar ile yapılmalıdır. Ayrıca, mobil uygulamalar veya özel cihazlarla engelli bireylerin afet uyarılarına hızlı bir şekilde ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Uyarı sistemleri, engelli bireylerin afet durumlarında hızlı bir şekilde tepki verebilmeleri için özel olarak tasarlanmalıdır.
- Rampalar, geniş kapılar, engelliler için özel tuvaletler, uygun yatak odaları gibi unsurlar, afet barınma alanlarına entegre edilmelidir. Ayrıca, afetten sonra engelli bireylerin acil ihtiyaçlarına yönelik mobil hizmetler ve destek ekipleri oluşturulmalıdır.
- Afet bölgelerinde bulunan engelli bireylerin veya afet sebebi ile sonradan engelli olmuş bireylerin tedavi, rehabilitasyon ve topluma entegrasyon süreçlerinde kullanılmak üzere özel bir bütçe yaratılmalı ve bölgedeki projeler desteklenmelidir. Afet sonrası inşa edilecek yaşam alanlarının erişilebilir nitelikte olması sağlanmalıdır.

10. ENGELLİ KADINLAR VE KIRILGAN GRUPLAR

Sorun:

Engelli kadınlar ve kırılğan gruplar okul çağlarında başlayan sosyal dışlanmaya ve şiddete maruz kalmaktadır. Engelli kadın bireyler, sığınma evlerinden İŞKUR hizmetlerine kadar hemen hemen tüm alanlarda erişim sorunu yaşamaktadır. Hizmet politikaları, hak temelli değil yardım odaklıdır ve hizmet sağlayıcıların farkındalıkları yeterli değildir.

Çözüm:

- Engelli kadınların temsiliyeti artırılmalı, siyasette ve karar alma süreçlerinde daha fazla söz hakkı sağlanmalıdır.
- Kırsal ve kentsel farklar gözetilerek evrensel haklara bağlı ama yerel ihtiyaçlara uygun politikalar oluşturulmalıdır.
- Aile eğitimi programları hazırlanarak, otizmli çocuklar gibi farklı engel gruplarına özel rehberler oluşturulmalı, uzman desteği sağlanmalıdır.
- Şiddet mağduru engellilere ve yakınlarına 7/24 hizmet veren destek mekanizmaları geliştirilmelidir.
- Sığınma evleri ve cezaevleri engelli kadınların yaşamına uygun tasarlanmalıdır.
- Engelli Meclisleri, engelli kadınları ve kırılğan grupları önceliklendiren çalışmalar yapılmalıdır.

11. ENGELLİ BAKIMI VE YAŞLILIK

Sorun:

Mevcut sistem, yaşlı ve engelli bireylerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Devlet kurumları arasındaki koordinasyon eksikliği, hizmetlere erişimi zorlaştırmakta ve süreci bürokratik engellerle karmaşık hâle getirmektedir.

Çözüm:

a. Genel Olarak Engelli Bakımı

- Evde bakım ve sağlık hizmetleri artırılmalı, mobil sağlık ekipleri yaygınlaştırılmalıdır. “Bakım Yasası” çıkarılmalı, bakım veren birinci derece aile bireyine sosyal güvenlik ve emeklilik imkânı sunulmalıdır. Hasta bezi, yürüteç, havalı yatak gibi ürünlere erişim kolaylaştırılmalıdır.
- Gündüz bakım merkezleri ve sosyal hizmet alanları yaygınlaştırılarak bireylerin toplumsal hayata katılımı teşvik edilmelidir.
- Gönüllülük hizmetleri desteklenerek gençlerin sürece katılımı sağlanmalıdır.
- Sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliği sağlanmalı, sosyal destekler lütuf değil hak temelli olmalıdır.

b. Yaşlılıkta Engellilik

- Yaşlı ve engelli bireylerin ihtiyaçlarının etkin şekilde karşılanabilmesi için bakım yükü haritaları oluşturulmalı ve ilgili kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır.
- Yaşlı ve engelli bireylerin bakım kalitesini artırmak için bakım destek elemanlarının sayısı artırılmalı ve eğitim programları iyileştirilmelidir. Evde bakımın sürdürülebilirliği için profesyonel refakatçi sistemleri oluşturulmalıdır.
- Yaşlılar için erişilebilir çevre ve uygun teknolojik hizmetler verilmelidir.
- Toplumda yaşlı bireylerin yaşam hakları ve sosyal katılımı konusunda farkındalık oluşturulmalı, yaşlılara yönelik ayrımcılıkla mücadele edilmelidir.
- Yaşlı bireylerin kişisel ve fiziksel özelliklerine uygun sosyal rehabilitasyon programları geliştirilip yaygınlaştırılmalıdır.

12. TOPLUMDA ENGELLİLİĞE BAKIŞ VE FARKINDALIK SORUNLARI

Sorun:

Engelliler, genellikle yardıma muhtaç, mağdur veya toplumdan dışlanmış bireyler olarak algılanmaktadır. Bu önyargı hem sosyal dışlanmaya yol açmakta hem de engelli bireylerin bağımsız bireyler olarak kabul edilmesini zorlaştırmaktadır. Mevcut farkındalık kampanyaları bu algıyı değiştirmekte yetersiz kalmaktadır ve genellikle kısa süreli, yüzeysel ve sınırlı bir kitleye ulaşan etkinlikler niteliğindedir. Medyanın doğru ve etkin kullanımı sağlanmadığında, bu kampanyaların toplumsal dönüşüm yaratma potansiyeli zayıflamaktadır.

Çözüm:

- Engelliliği mağduriyet üzerinden değil, eşitlik ve bağımsızlık üzerinden anlatan kampanyalar oluşturulmalıdır. Kampanyalar yalnızca engelli bireylere değil, engelli bireylerle etkileşim içinde olan toplumun tamamına yönelik olmalıdır.
- Engelliliğin farklı alanlardaki temsiliyetini artırmak amacıyla spor, sanat, iş dünyası ve akademik alanlardaki başarılı engelli bireyler ön plana çıkarılmalıdır.
- Okullarda ve üniversitelerde engellilik konusunda eğitimler verilmeli, öğretmenler ve öğrenciler için farkındalık atölyeleri düzenlenmelidir.
- Engelli bireyler ile engelsiz bireylerin erken yaşlardan itibaren bir arada sosyalleşmesini sağlayacak projeler geliştirilmelidir. Gençlik merkezlerinde, belediye kurslarında ve yaz okullarında engelliliğe dair eğitimler verilmelidir.
- Sanatçılar, sporcular, kamuoyunda tanınan ve sözüne değer verilen kişilerle iş birliği yapılarak engelliliğe dair pozitif algıyı yaygınlaştıran içerikler üretilmelidir.
- Farkındalık kampanyaları, sosyal medyanın yanı sıra televizyon programları, kısa filmler, belgeseller ve kamu spotlarıyla desteklenmelidir. Engelli bireylerin sosyal hayatta aktif rol aldığı, üretken ve bağımsız bireyler olarak konumlandırıldığı içerikler oluşturulmalıdır.
- Yapay zeka ve artırılmış gerçeklik teknolojileri kullanılarak, engellilik konusunda empatiyi artıran deneyim simülasyonları geliştirilmelidir.
- Belediyeler, üniversiteler ve STK'lar iş birliğiyle düzenlenen sempozyumlar, çalıştaylar, seminerler, paneller ve eğitimleri yaygınlaştırılmalıdır.

13. AİLEYE YÖNELİK PSİKOSOSYAL DESTEK

Sorun:

Engelli bireylerin aileleri için yeterli psikolojik destek sistemleri bulunmamaktadır. Aile üyeleri rehabilitasyon sistemlerinin dışında kalmaktadırlar.

Çözüm:

- Engelli bireyin ailesi rehabilitasyon sistemine dahil edilmelidir.
- Rehabilitasyon hizmetlerinden faydalanmakta olan çocukların ailelerine eş zamanlı olarak psikolojik destek ve çeşitli aktiviteler planlanmalıdır.
- Psikolojik destek hem çocuk hem de aile için planlı ve sürdürülebilir olmalıdır.

14. HAKLAR VE ADALET

Sorun:

Engelli bireylerin fiziksel olarak adalet mekanizmalarına erişimi yetersizdir. Bilgi ve teknoloji sistemleri engelli bireyler için yeterince erişilebilir değildir. Yargılama giderleri yüksektir, bu durum özellikle yoksul engelli bireyler için ekonomik yük oluşturmaktadır. İşitme engelliler için yeterli sayıda işaret dili tercümanı bulunmamaktadır. Hukuki destek veren avukatların engellilik konusunda eğitimleri yeterli değildir. Ulusal ve uluslararası hukuki başvuru mekanizmaları hakkında tarafların yeterli bilgisi yoktur.

Çözüm:

- Türkiye'de engelli haklarını doğrudan koruyacak bağımsız bir "Engelli Bakanlığı" kurulmalıdır.
- "Ayrımcılıkla Mücadele Yasası" çıkarılmalıdır.
- Engelli bireylerin hakları konusunda farkındalık artırıcı eğitimler ve kampanyalar düzenlenmelidir.
- Kamu kurumlarındaki çalışanlara ve hukukçulara, engelli hakları konusunda zorunlu eğitimler verilmelidir.
- Engelli hak ihlallerini izlemek ve önlemek için bağımsız bir izleme ve denetim mekanizması kurulmalıdır.
- İşitme engelliler için mahkemelerde zorunlu işaret dili tercümanı bulundurulmalıdır.
- Adalet sistemine erişimi kolaylaştırmak için engelli dostu dijital platformlar geliştirilmelidir.
- Engelli bireyler için ücretsiz hukuki destek mekanizmaları güçlendirilecektir. Hukuki yardım baro aracılığıyla sağlanacak ve ilgili ödenek Adalet Bakanlığı tarafından karşılanacaktır.
- Engelli STK'ları hak temelli çalışmaları artırmalı ve devlet desteklerinden daha fazla yararlanmalıdır.
- Engelli bireylerin kendi haklarını savunmaları için kapasite geliştirme eğitimleri düzenlenmelidir.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

**ENGELLİLİK ÇALIŞTAYI
SONUÇ BİLDİRGESİ**

2 Ş u b a t 2 0 2 5

İ Z M İ R

A H M E D A D N A N S A Y G U N
S A N A T M E R K E Z İ

ENGELLİLİK ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

1- ENGELLİ BAKANLIĞI KURACAĞIZ.

Engelli bireylerin sorunlarını doğrudan çözmek için Engelli Bakanlığı kurulacaktır. Bu Bakanlık, engelli bir Bakan tarafından yönetilecektir. Bakanlık, engellilikle ilgili politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında öncü olacaktır. Bakanlığın bütçesi, engelli bireylerin ihtiyaçları önceliklendirilerek ve kaynaklar etkin bir şekilde kullanılarak yönetilecektir. Şeffaflık ve hesap verebilirlik **Cumhuriyet Halk Partisi**'nin vazgeçilmez ilkelerindedir. Bu nedenle denetime açık olunacak ve Kamu Denetçiliği Kurumu'na en az bir Engelli Denetçi atanacaktır. Denetçilik kurumu engelli uzmanların istihdamıyla güçlendirilecektir.

2- ENGELLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE RİSK FAKTÖRLERİNİN AZALTILMASINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR YAPACAĞIZ.

Engelliliğe yol açan en önemli risk faktörleri; akraba evliliği, trafik kazaları, iş kazaları, tedaviye erişim sorunu, doğru olmayan beslenme alışkanlığı, yaşlanma ve fiziksel aktivite kaybıdır. Öncelikle engellilikle ilgili iyi yapılandırılmış ulusal sağlık, sosyal ve eğitim politikaları oluşturacağız. Engelliliği önlemek için anne karnından başlayarak önleyici tedbirler alacağız. İşçi sağlığı ve iş güvenliği sisteminde uygulama ve denetim mekanizmalarını yeniden düzenleyecek, iş ve trafik kazalarını önlemeyi hedefleyeceğiz. Akraba evliliğinin önlenmesine yönelik farkındalık çalışmaları yapacağız. İklim değişikliği ve olası afetlerin engellilere etkileri için önleyici ve koruyucu politikalar geliştireceğiz.

3- İSTİHDAMIN ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ KALDIRACAĞIZ.

Kamu kurumlarında yıllardır bekleyen engelli atamalarını gerçekleştireceğiz. Kamu ve özel sektörde engelliler için ayrılan kotaların tam ve mazeretsiz olarak uygulanmasını sağlayacağız. Engelli bireylerin sadece "engelli kontenjanından" değil, eğitimlerine, mesleklerine ve yeteneklerine göre istihdam edilmelerini teşvik edeceğiz. Bu sayede engelli bireylerin düşük maaşlarla ve sınırlı sosyal güvenlik imkanları ile değil daha iyi çalışma koşulları ve haklarla iş hayatına katılımını sağlayacağız. Ayrıca engelli istihdamını artıracak teşvik mekanizmalarını hayata geçireceğiz.

Ayrıca, engelli grupları arasında dengeli bir politika uygulayacağız. Böylece engelli kadınlar, işitme engelliler ve zihinsel engelliler istihdamdan eşit oranda yararlanacak. Engelli kadınların doğum öncesi ve sonrası izin gün süresini artıracacağız.

Engelli vatandaşlarımız için "istihdam et-eğit-sürdür" ilkesini hayata geçirerek, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı aracılığıyla bir "destekli istihdam programı" başlatacağız. Bu program kapsamında iş bulma, meslek yönlendirmesi, meslek edindirme ve girişimcilik eğitimleri sunacağız. Kendi işini kurmak isteyen engelli bireyleri ise vergi muafiyetleri, SGK prim desteği ve uygun kredi imkanlarıyla teşvik edeceğiz. Dezavantajlı tüm kesimleri şiddete karşı korumak amacıyla ILO 190 sayılı sözleşmeyi onaylayacak ve buna uygun alt mevzuat hazırlayacağız.

Engelli bireyleri dijital dönüşümün paydaşı yapacak, yazılım, kodlama, siber güvenlik, e-ticaret uzmanlığı, büyük veri yöneticiliği gibi pozisyonlarda istihdamını sağlayacak projeler geliştireceğiz.

Sosyal sorumluluk ve hibe projeleriyle engellilere yönelik mesleki eğitimler ve sertifika programlarını teşvik edeceğiz.

4- ENGELLİLERİN TEMSİL ORANINI ARTIRACAĞIZ.

Engellilikle ilgili tüm politika, plan ve programlar, engellileri doğrudan temsil eden sivil toplum kuruluşlarının da fikrini alarak şekillendirilecektir. Katılımcılık esas alınacak, çözüm süreçleri şeffaf ve kapsayıcı olacaktır. Engelli bireylerin karar mekanizmalarında ve siyasetteki temsil oranını artıracacağız. **Cumhuriyet Halk Partisi** olarak, 9 Eylül 2024 yılında parti tüzüğümüzde yaptığımız değişiklik ile engellilerin ve dezavantajlı grupların haklarını korumak, siyasete katılımını artırmak için önemli adımlar attık. En az bir seçim çevresinin aday listesinin ilk sırasında engelli adaya yer verilmesi, adaylık başvurusu olması halinde en az bir engelli bireyin il ve ilçe yönetim kurullarında ve Parti Meclisimizde yer alması yönünde maddeler ekledik. İktidarımızda, kaymakam, vali, yüksek mahkeme üyeleri (Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay) vb. atamalarda liyakat sahibi engellilere öncelik verilecektir.

5- ENGELLİLERİN BAĞIMSIZ YAŞAM HAKKINI SAVUNACAĞIZ.

Engelli aylıkları ve malzeme destekleri çok yetersizdir. Bu ödenekler yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenecektir. Engelli bireylerin maaşları, hane içindeki gelir durumlarına göre değil, kendi gelir durumlarına göre belirlenecektir. Böylece, **engelli bireyler kendi hayatları ile ilgili karar alabilecek ve bağımsız yaşam imkânına sahip olacaktır.**

6- BAKIM YASASI ÇIKARACAĞIZ.

Bakım Yasası çıkaracağız. Yaşlı ve engelli bakımını üstlenen ebeveyn ya da aile bireyleri hayatını kaybettiği takdirde, bakım hizmeti sorumluluğunu devlet üstlenecektir. Böylece engelli çocuğu olan ebeveynlerin "ben öldükten sonra çocuğuma kim bakacak?" endişesini ortadan kaldıracacağız.

İktidarımızda, engelli bireylerin bakımını üstlenen birinci derece aile bireyi, sosyal güvence kapsamına alınacak ve emeklilik hakkına sahip olacaktır. İvedilikle sayısı artırılacak olan Sosyal Hizmet Uzmanları, bakım emeğini üstlenen kişiyi denetleyerek, engelli bakım aylığının doğru kişiye yatırılmasını sağlayacaktır. Bu uzmanlar, izleme raporları hazırlayacak ve engelli bireyin gelişimini kayıt altına alacaktır. Evde bakım aylığı, engelliye bakım yapan engelli yakınları için net asgari ücret düzeyine çıkarılacaktır. Her yıl, Engelliler Haftası'nda net asgari ücret tutarında seyyanen ödeme yapılacaktır.

Engelli bakım merkezleri, mola evleri gibi hizmetleri yaygınlaştıracacağız. Bakım uzmanlarının ve özellikle özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde hizmet verenlerin yetkinliğinin artırılması için, burs ve istihdam garantili bütünleşik bir programı hayata geçireceğiz.

7- ERİŞİLEBİLİRLİK SORUNLARINI ÇÖZECEĞİZ.

Bölgesel farklılıkları gözetken bir **ulusal erişilebilirlik eylem planı hazırlayacağız**. Engellilere yönelik fiziksel, sosyal, finansal, dijital ve her türlü bilgiye erişilebilirlik alanında en iyi uygulama örneklerini yaygınlaştıracacağız.

Engelli bireylerin toplumsal hayata katılımını engelleyen erişilebilirlik sorunlarını, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nde belirtilen Evrensel Tasarım İlkeleri doğrultusunda çözeceğiz. Kamusal alanları, ulaşım hizmetlerini, kültür ve sanat merkezlerini, spor salonlarını, bilgi ve iletişim araçlarını engelli bireylerin kullanımına uygun hale getireceğiz. Erişilebilirliği artırmak için, kamusal alanlarda **Engelli Danışmanlığı Birimi kuracağız**. Burada çalışacak personele gerekli eğitimleri vereceğiz. Ayrıca, yerel yönetimlerde engelliler için erişilebilirlik standartlarını zorunlu kılacak ve ilgili ruhsatlandırmaları buna göre yapacağız. Ülkemizin iç mevzuatını, BM Engelli Hakları Komitesi'nin Nihai Gözlem Sonuç Raporu doğrultusunda geliştireceğiz. Ayrımcılık türlerini tanımlayacak ve **Ayrımcılıkla Mücadele Yasası'nı çıkaracağız**.

Bütün kamu kuruluşlarının danışma birimlerinde işaret dili tercümanı bulundurma zorunluluğu getirilecektir.

8- EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİNİ SAĞLAYACAĞIZ.

Eğitim, tüm çocuklarımız için evrensel bir hak ve kamusal bir hizmettir. Eğitim sistemimiz laik, bilimsel, nitelikli, eşit, kamusal ve parasız bir anlayış temelinde yeniden yapılandırılacaktır. Engelli ve özel gereksinimli bireyler, devletin eğitim hizmetlerinden eşit bir biçimde yararlanamamaktadır. Bireylerin özel gereksinimlerine yönelik bir eğitim sistemi, eğitim programı ve eğitim mekanlarının tasarlanması, yeterli sayıda özel eğitim uzmanının istihdam edilmesi engellerin ortadan kaldırılmasının ilk ve en önemli adımı olacaktır.

Engellenen bireylerin eğitimlerine yönelik temel hedef; tüm çocuklarımızın mümkün olduğunca **birlikte eğitim almasıdır**. Kaynaştırma eğitiminde, kadrolu **“Gölge Öğretmen”** uygulaması modellenerek yaygınlaştırılacaktır.

Yeni teknolojilerden yararlanarak, eğitim hizmetlerine erişimin önündeki engeller kaldırılacak, yapay zekâ desteği ile bireysel ve farklılaştırılmış öğrenme uygulamaları geliştirilecektir.

Okul öncesi eğitimden başlayarak ayrımcılıkla mücadele ve farkındalık eğitimi verilecek, erken çocukluk eğitiminden başlayarak eğitim programlarında gerekli düzenlemeler yapılacaktır. İşaret dili ve Braille alfabesi yaygınlaştırılacak ve eğitim programına seçmeli ders olarak konulacaktır.

Eğitim mekanları, farklı gereksinimlere göre fiziksel koşullar ve donanım açısından yeniden yapılandırılacak, otizmli bireyler için sınıflarda ses, ışık, renk gibi duygusal faktörler optimize edilecektir.

Üstün zekalı bireylerimiz ile kültür, sanat ve spor alanında erken yaşta yeteneklerini gösterme şansı bulmuş engelli çocuklarımız için akademisyen mentor modeli geliştirilecektir.

Özel gereksinimli çocukların eğitim kurumlarına kabullerinde yaşanan sorunlar, yasal düzenlemelerle ortadan kaldırılacaktır. Özel gereksinimli çocukların eğitiminde asli unsur resmi okullar olacak, eğitim hizmeti erişilebilir, kamusal ve parasız olarak sunulacaktır. Örgün eğitim hizmetlerinden yararlanamayan, bulunduğu bölgede uygun ve yeterli kamu hizmeti sunulamayan öğrencilerin, özel eğitim kurumlarından aldıkları destekler -kamusal hizmete yönelik okul ve altyapı oluşturulana kadar- devlet tarafından karşılanacaktır. Özel eğitim hizmetlerinin, kalite ve uygunluğu Bakanlığın yoğun ve etkin denetiminde olacak, devletin tüm çocuklarımız için her yaş grubunda sunduğu hizmetlerden az olmayacaktır. Özel gereksinimli çocuklarımız için örgün eğitim dışında aldıkları rehabilitasyon hizmeti, haftada en az 40 saat olacak şekilde belirlenerek, özel eğitim kurumlarının öğretmen ücretlerine devlet desteği verilecektir. Bu kurumlarda çalışan öğretmenler Bakanlığın taban maaş uygulamasına dayanan bir ücret rejimine tabii olacak, hizmet sürelerinin 12 ayın tamamını kapsaması ve tüm sağlık, tazminat vb. çalışan haklarına uygun olması sağlanacaktır.

Eğitimde yaş sınırlaması kaldırılacaktır. Böylece ihtiyaç duyan engelli bireye ömür boyu eğitim olanağına kavuşacaklardır ..

9- SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİMİ KOLAYLAŞTIRACAĞIZ.

Engelli bireylerin sağlık hakkından yararlanabilmesi için tüm engelleri kaldıracacağız. Yetersiz olan rehabilitasyon hizmetlerini güçlendireceğiz.

Birinci basamak koruyucu sağlık hizmetlerini güçlendirerek aile hekimine kayıtlı olan nüfustaki engelli bireylerin yakından takip edilmesini sağlayacağız. Aile hekimliklerinde; sosyal hizmet uzmanları, psikolojik danışma ve rehberlik uzmanları, fizyoterapistler, diyetisyenler, evde bakım teknikerleri, çocuk gelişimciler gibi sağlık meslek gruplarının istihdamını destekleyeceğiz.

Muayene ücreti, katkı ve katılım paylarını almayacağız. Tıbbi malzeme seçiminde, ucuzluk değil, engellinin ihtiyaçlarını esas alacağız. Ayrıca, engellilerin tedavi ve bakımını üstlenen kamu ve üniversite hastanelerinde hızlı tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini yaygınlaştıracacağız. Randevu almadaki sorunları çözecek ve hastanelere ulaşım için servis hizmeti sunacağız.

Engelli Sağlık Kurulu Raporlarının Dünya Sağlık Örgütü'nün standartlarına uygun olarak düzenlenmesini sağlayacağız.

10- ENGELLİ VERİLERİNİ DÜZENLİ OLARAK GÜNCELLEYECEĞİZ VE KAMUOYU İLE PAYLAŞACAĞIZ.

Engelli bireylere dair mevcut verilerin güvenilirliğini artıracak ve düzenli olarak güncelleyeceğiz. Ayrıştırılmış verilerle engelli haritası çıkaracak ve afet gibi olağanüstü durumlarda, kurtarma çalışmalarını önceliklendirerek planlayacağız. Engelli bireylere dair tüm verileri, kişisel verileri koruma kanunu kapsamında kamuoyu ile paylaşacak ve tespitlere yönelik daha etkili politikalar oluşturacağız. Bu süreçte, denetim mekanizmalarını güçlendirilerek, kamu yönetimini ve denetimini daha etkin hale getireceğiz.

11- ÖTV VE MTV'DE YAŞANAN HAKSIZ UYGULAMALARI KALDIRACAĞIZ.

ÖTV ve MTV muafiyetini, engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımını kolaylaştıracak olan alet, cihaz, protez, ortez gibi araçları kapsayacak şekilde genişletileceğiz. Engellilerin sosyal hayatta var olabilmelerini mümkün kılan otomobil, telefon, bilgisayar gibi araçlardan ÖTV almayacağız. ÖTV ve MTV'de yaşanan haksız uygulamaları kaldırıp adil bir sistem kuracağız. Gerekli denetimleri yaparak olası suiistimalleri önleyeceğiz. Yerlilik, motor gücü ya da fiyat üst sınırı gibi kısıtlamaları, engelli derneklerinin görüşlerini alarak yeniden düzenleyeceğiz.

12- ETKİN BİR ULUSAL OTİZM EYLEM PLANINI HAYATA GEÇİRECEĞİZ.

Erken teşhis, eğitim, sağlık, istihdam, sosyal hayata katılım konularında bütüncül politikalar üreten ve bilimsel araştırmaları kapsayan bir Otizm Eylem Planı hazırlayacak ve kâğıt üzerinde bırakmayacağız. Derhal uygulamaya geçireceğiz.

13- KIRMIZI BAYRAK

Cumhuriyet Halk Partili belediyelerde, engelli bireylerin erişilebilirlik standartlarını sağlayan yerel yönetimlere, **Kırmızı Bayrak** verilecektir. Bu uygulama, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği ve Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'ni dayanak almaktadır.

EKLER

Aşağıda, okurların karekodlar aracılığıyla erişebilecekleri çalıştay metodolojisi, engellilik çalıştayı sonuç bildirgesi ve iyi uygulama örnekleri kitabı yer almaktadır.

ÇALIŞTAY METODOLOJİSİ

ENGELLİLİK ÇALIŞTAYI
SONUÇ BİLDİRGESİ

GELECEĞİN ENGELLİ DOSTU
KENTLERİNE DÜNYADAN İYİ
UYGULAMA ÖRNEKLERİ KİTABI

CHP